

PIK XLVII, Ч. 10

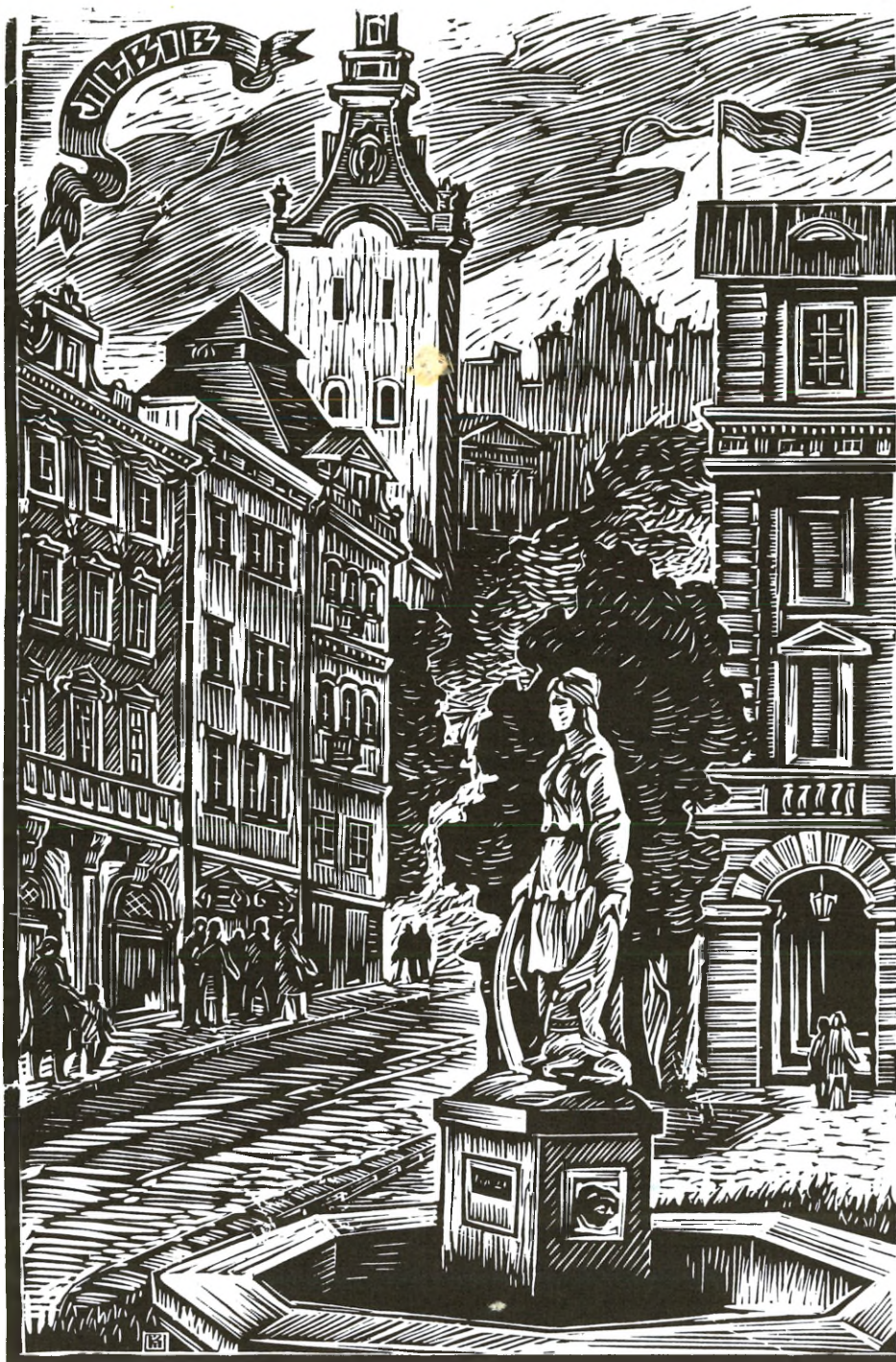
ЛИСТОПАД—1990—NOVEMBER

No. 10. VOL. XLVII

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK XLVII, Ч. 10 Листопад—1990—NOVEMBER No. 10. VOL. XLVII

С. Черкасенко. У день Першого Листопада	1
Р. Хом'як. 13 законодавців	2
І. Чабан. Жінки України	3
О. Сапеляк. Як живеш, берегине?	5
До матерів країни. Звернення	6
Х. Навроцька. Відроджений з попелу...	7
Лист до Редакції.	8
Уляна Кравченко. Україно, навколішки перед тобою... Хризантеми	9
М. Богачевська-Хом'як. Праця на відтинку зовнішніх зв'язків	10
Г. Турелик. Оті хрести...	11
В. Січинський. Трипільська мальована кераміка	12
Соловецький в'язень. О. Руденська	14
Б. Кравців. Соловки	16
Б. Бойчук. Коли питатимуть...	17
Вісті з Централі	17
Л. Білоус. Книжки в Україну	18
OUR LIFE	
T. Stadnychenko-Cornelison. Ukrainian Students and young Professionals get a first taste of Ukraine	19
M. Stefaniuk. Spotlight on: The Ukrainian National Women's League of America marks its 65th Anniversary at XXII Convention	21
M. Vaczynsky. The helping hand	23
About Women	24
Дописи Відділів	25
Куток поради	28
Харчування. Х. Навроцька	29
Пожертви	30
Нашим дітям	34
Посмертні згадки	36
Загальні збори Відділів	обкл.

Редактор — Ірена Чабан
Редактор "Our Life" — Марта Бачинська
Адміністратор "Нашого Життя" — Наталія Дума

ГОЛОВНА УПРАВА СУА
РЕДАКЦІЯ/АДМІНІСТРАЦІЯ
108 Second Avenue
New York, N.Y. 10003
(212) 533-4646 Ред.: (212) 674-5508

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 Second Avenue
New York, N.Y. 10003
(212) 228-0110

На обкладинці: Іван Крислач "Діана"
Our cover: Ivan Kryslach "Diana".

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing
offices. Copyright 1990 Ukrainian National Women's League of America,
Reserved — Published in U.S.A.

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурачинська
Іванна Рожанковська

ЕКЗЕКУТИВА

Марія Савчак	— голова
Іванна Ратич	— 1-ша заступниця голови
Ольга Гнатейко	— 2-га заступниця голови для справ організаційних
Лідія Гладка	— 3-тя заступниця голови для справ культури
Марта Хомяк	— 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Ірина Чайківська	— протоколярна секретарка
Марія Томоруг	— кореспонденційна секретарка
Розалія Полчій	— англійська секретарка
Рома Шуган	— скарбничка
Марта Данилюк	— фінансова секретарка
Ірина Куровицька	— вільний член
Лідія Білоус	— вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Руснак	— музейно-мистецька
Ольга Тритяк	— виховна
Ліда Черник	— суспільної опіки
Анна Кравчук	— стипендій
Христя Навроцька	— пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ірина Лончина	— Дітройт
Оксана Фаріон	— Філадельфія
Леся Гой	— Нью-Йорк
Марія Крамарчук	— Північний Нью-Йорк
Татяна Рішко	— Нью Джерзі
Ірина Свистун	— Огайо
Анастасія Хариш	— Чикаго
Валентина Худовська	— Нова Англія
Теодозія Кушнір	— Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Евгенія Новаківська	— голова
Лідія Дяченко	— член
Таїса Турянська	— член
Надя Бігун	— заступниця
Лідія Фіцалович	— заступниця

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

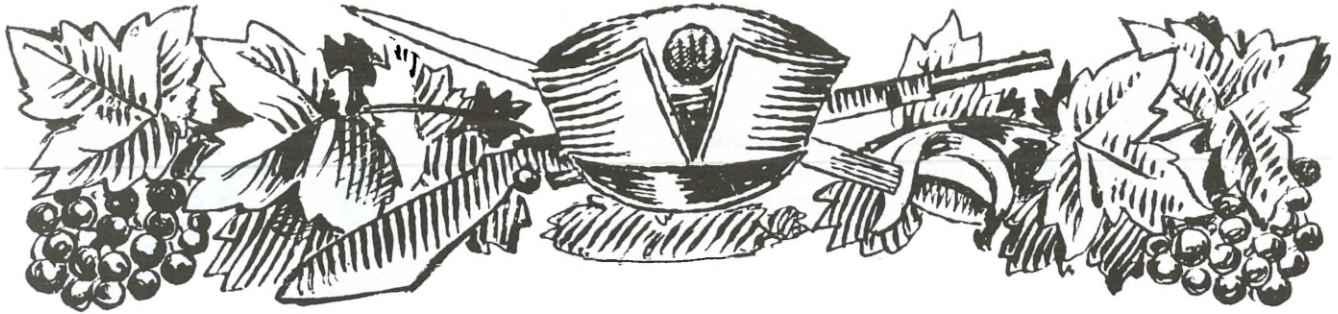
Ukrainian Booksellers
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London W 2

АВСТРАЛІЯ:

Postup Ukrainian Cooperative
Trading Society Limited
928 Mount Alexander Rd.
Essendon, 3040,
Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published
monthly - except Aug. by UKRAINIAN
NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF
AMERICA, INC. 108 Second Ave., New
York, N.Y. 10003.

Postmaster: send address changes
to OUR LIFE, 108 Second Ave., New York,
N.Y. 10003

С. ЧЕРКАСЕНКО

У ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА

І знов — которий це вже раз?
Зійшлися ми в одній родині,
Щоб пом'януть той славний час,
Коли в офіру батьківщині
Себе принесли краці з нас...

У бурях дикої війни
Валились трони і держави,
Народів славнії сини
Вже розбивали кайдани
В потоках крові, в блисках слави.

І наші лицарі у бій
Ішли за Волю України:
Замаяв прапор дорогий
В вогнях юнацьких буйних мрій,
В піснях червоної калини.

Але ввесь світ повстав на нас,
Не дав загоїть навіть рани,
І хоч наш дух тоді не згас,
Та ніс уже лихий нам час
Нову неволю і кайдани.

Устав і знов упав наш Львів,
Над ним навис туман кривавий,
Покрив собою і бійців,
України рідної синів,
Що впали там — на полі слави.

І от щорік, в ті самі дні,
Свої змиряємо ми сили...
Та не ридання вже, о ні!
Про перемогу лиш пісні
В нас викличуть святі могили...

Хай мертві сплять... Не ворушіть
Слізьми гіркими їх спокою:
В вогненній пісні розпалить
Свої серця в цю славну мить
Бажання помсти, чаром бою!

Прапор борців міцніш тримай,
Хто любить Волю, любі Друзі!
І заповіт святий сповняй:
Не трать часу в даремній тузі
І не ридай, — а здобувай!

*Прапорець зі Львова.
Flag from Lviv.*

13 ЗАКОНОДАВЦІВ

У поточному, майже демократичному парламенті України з його "неперебудованою" назвою Верховна Рада УРСР, з усіх 450 народних депутатів 13 — жінки. Мовою статистики це становить майже 3 відсотки депутатського складу. Для порівняння варто нагадати, що в обидвох палатах американського Конгресу кількість членів-жінок становить приблизно 5 відсотків (28 з усіх 535 членів Палати репрезентантів і Сенату).

Раніше, коли членам Верховної Ради не треба було воювати з конкурентами за депутатське крісло, серед депутатів було 30 відсотків жінок (хоч жінки становлять більше половини населення України).

Але не в числах справа. Коли у старій Верховній Раді було 30 відсотків жінок, то їх завданням, як і їх колег-чоловіків, було піднести кільканадцять разів руку під час короткої сесії, щоб затвердити закони, уложені президією, походити по крамницях Києва і поїхати до своїх домів. Нині Верховна Рада діє з малими перервами цілий рік і тих 13 депутатів, які здобули свої мандати після важких зусиль передвиборчої кампанії, працюють як справжні парламентарії.

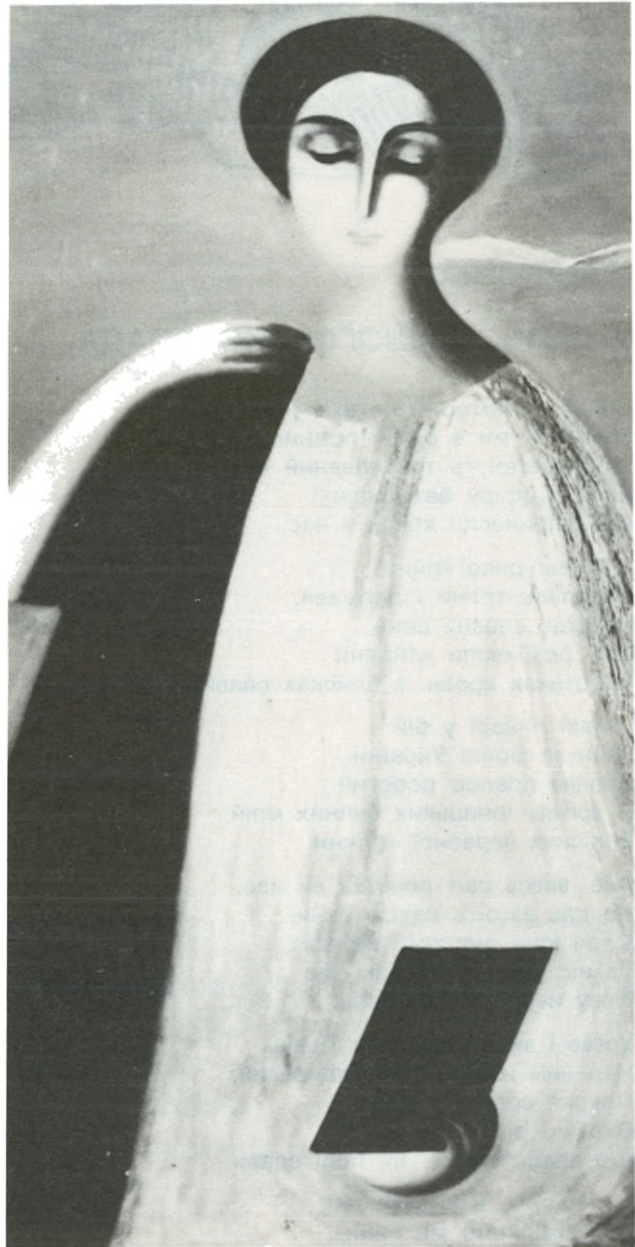
Вони також висловлюють чітко свої думки і позиції — в залі нарад і поза нею.

У серпневому числі журналу "Радянська жінка" з його завидним тиражем 2 мільйони 200 тисяч примірників, усі 13 достойних депутатів-жінок з'ясували читачам свої погляди. Вони досить ревелюційні, і зовсім відмінні від штампів, якими послуговувалися їх попередниці (і попередники).

Хто ці 13 законодавців? Шість — члени Компартії, сім — безпартійні. Ні одна з них не є юристом (популярна професія для законодавців в Америці), зате три є лікарями, три працюють в органах місцевої влади (з них одна філолог, одна історик, а одна інженер), дві — викладачки вищих шкіл (архітектор і економіст), одна учителька середньої школи (історик), одна журналістка (заступник редактора обласної газети), одна письменниця ("справжня" за радянськими правилами, бо цього року її прийняли до Співки письменників), менеджер виробничої фірми, і зоотехнік — голова колгоспу.

У своїх виступах, надрукованих в "Радянській жінці", усі вони — партійні і безпартійні — критикували стан, в якому знаходиться нині Україна, і жахливе становище жінок на Україні. Наприклад, Галина Васильєва, член партії, заступник мера Білої Церкви, доводила: "Як ведеться жінці, котра змушена працювати в три зміни, як їй нелегко організувати побут сім'ї, я знаю добре. Бо й сама пройшла шлях від робітнички до керівника великого підприємства будівельної індустрії".

Далі вона бідькалася, що у курортну колісь Білу Церкву союзні міністерства впакували заводи шин (для коліс автомобілів) й інших гумотехнічних і азбестотехнічних виробів (Ого! Що було б, якби азбест і гуму почали виробляти в нашому нью-йоркському

Без назви. Богдан Турецький. (полотно, олія). Львів. Диплом організаційного комітету "Імпреза — 90", Івано-Франківськ, 1990.

"Unnamed". Bohdan Turecky, oil on canvass. Lviv, 1990.

Саратога Спрінгс або котромусь з фльоридських "болотних" міст?). Вона, член партії, яка роками "мудро" керує Білою Церквою, бачить розв'язку у політичній і економічній самостійності України (так партійці раніше не говорили!).

Жахливу статистику подає у своєму виступі депутат і лікар Станіслава Янушевич: кожного року 30 тисяч жінок України не виношують вагітність, а 14 тисяч народжують дітей з глибокими вадами психіч-

ного і фізичного розвитку, зростає кількість онкологічних захворювань. Вона також інформує, що в її окрузі на Житомирщині є школа-інтернат для дітей з послабленим слухом. Серед них є талановиті діти, які могли б виявитись в мистецтві чи в інших галузях знань (на думку приходить наш талановитий Святослав Гординський), але, як інформує доктор Янушевич, "з чиєсь нерозумної і злої волі, всі дівчата (в інтернаті) мусять стати тільки швачками".

Інший депутат-лікар, Раїса Богатирьова, комуністка з Донбасу, ясно говорила про "жалюгідний стан нашої медицини". Вона пропонує зміни у податковій системі, які дозволили б підприємствам, котрі купують діагностичне обладнання або будують лікарні, бути звільненими від податків (їй корисно було б поговорити про це з нашими членами Конгресу Пет Шродер або Барбарою Мікульскі).

Лікар-депутат Валентина Єщенко у своєму виступі викриває факт, що на Україні є 717,504 місця в санаторіях, і "здавалось би — дітей Чорнобильської зони можна оздоровити (в цих санаторіях) без великих труднощів. Аж ні — переважна більшість цих санаторіїв — для дорослих. Ну то й що, запитала я, хіба дорослі дяді і тьоті не можуть задля дітей на певний час потіснитися? А мені пояснюють — там і ліжка довгі, й столи високі, і крісла надто широкі, й дієта не та. І так мені прикро стало! Виходить, дітям краще бавитися все літо у радіоактивно забрудненому піску, ніж солідному відомству поступитися правами своїх солідних відпочиваючих?"

Економіст і депутат Тетяна Яхеева доводить, що корінні проблеми України можна розв'язати тільки в умовах економічної самостійності республіки. "Вважаю, — сказала вона, — що ми повинні створити керовану — в політичному, економічному, соціальному пляні — республіку, яка була б незалежною не від Росії, Білорусії чи, скажімо, Молдавії, а від монополізуючої структури центру". В перспективі вона хотіла б бачити Україну в якомусь співтоваристві типу спільного ринку.

Депутат Лідія Сивкова — перебудована комуністка, яка три роки тому стала головою колгоспу на Донеччині. Вона також скаржилася на перевантаження жінок працею, зокрема доярок, свинарок й інших тваринників. Ставши головою колгоспу, вона поставила наголос на будову житла, "неодмінно з ванною і іншими вигодами", і спортивних майданчиків для дітей. Настрій у людей поліпшився, доводила вона, а вдячні виборці підтримали її кандидатуру до парламенту. (Сивкову добре зрозуміє кожнісінський член американського Конгресу).

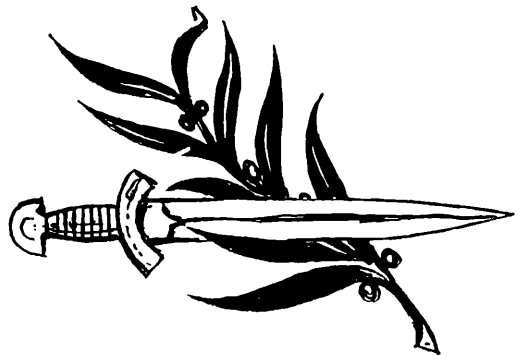
Депутат Ірина Калинець, начальник управління народної освіти в уряді Львівської області, вважає актуальною проблему обдарованої дитини і хотіла б, щоб журнал розпочав дискусію про це в наступних числах. Вона також заявила, що бачить майбутнє України в її свободі, високій християнській моралі, просвітлених храмах.

Подібно депутат Лариса Скорик, яку наслідки опитувань на Україні ставлять на третьому місці серед цільних лідерів — після Вячеслава Чорновола і

* * *

Жінки України —
Історії мито,
Нескорена пісня,
Чарівність богинь.
Правдиві,
Як колос доспілого жита,
Святково вродисті,
Як квіт горобин.
Ви вийшли з легенди,
Вписались у дійсність.
Вас юними стопами гнали
В полон.
З коханими в тюрмах
Вінчались на вічність.
В двадцятому віці
Створили вам ЗМОН.*
Свобода, як фенікс
Піднялась над краєм.
Сини з прапорами вже
Вийшли на змаг.
Жінки України —
Козацьким звичаєм
На вічах, за волю,
У перших рядах.

І. Чабан

* ЗМОН — Загін механічної обробки населення, створений в 1988 році у Львові з відділів міліції для розгону мітингів і демонстрацій.

Левка Лук'яненко — заявила мільйонам читачів "Радянської жінки", що Україна — це альфа і омега її життя. Це, додала вона, не значить, що вона не бачить світу поза Україною. "Саме через те, що я хочу бачити світ повним, у всіх властивих йому кольорах, не виключаючи і синьо-жовтого, я й мрію про Україну як рівну серед рівних". Вона також сказала, що боролася за місце в парламенті і жодне з питань, які там будуть вирішуватися, — не тільки жіночі питання, — не залишать її байдужою.

Депутат і журналіст Світлана Остроущенко, партійна, хоче "соціального розкріпачення жінок", а це дасть їм більше можливостей включитися у політичне життя країни і зробити його гуманнішим.

Письменниця Марія Кузьменко згадала, що вона пережила як одна з фундаторів першої на Україні обласної ради Руху. "Це був час гонінь, шаленого адміністративного тиску, нас штрафували, принижували, переслідували і прокуратура і міліція, але ми вистояли". (Нагадаймо, вона говорила про події, які відбувалися всього кільканадцять місяців тому, а ніні — вона законодавець, народний депутат).

Заголовок розмови жінок-депутатів у журналі "Радянська жінка" — "Привезіть нам Україну!" — дав виступ Катерини Завадської, учительки з Тернопільщини. Вона розповідала, що під час передвиборчої кампанії заїхала в село, до якого вела так знищена дорога, що автомобіль не міг туди доїхати. В селі сиві бабусі оточили її й сказали: "Ми не хочемо слухати вашої програми, ви нам скажіть — ви привезете нам нашу Україну?"

Оце й є мандат депутата Завадської і її колег: привести в кожний закуток республіки Україну!

Їх, законодавців-жінок, у цьому парламенті України — 13. З їхніх виступів, з їх життєвого досвіду — на партійній роботі чи, як у випадку Ірини Калинець, у брежневських політичних таборах, чи в лікарнях без ліків і лікувального обладнання — видно, що це люди, які знають свої завдання і які відчувають обов'язок перед народом, перед виборцями.

Хотілося б усіх їх, по черзі, привітати в Америці, запізнати з нашими місцевими, стейтовими і федеральними законодавцями і сказати їм: "Ми горді за вас, передові жінки України 90-их років!".

Ростислав Хом'як

Київ, 1990-ий рік.

Фото: В. Хоменка.

Київ, 1990.

Photo: V. Chomenko.

ЯК ЖИВЕШ, БЕРЕГИНЕ?

Зовні, мов все гаразд: жінки виборювали рівноправність, тепер вони її мають. Та давайте подумаємо, що ж ми маємо насправді.

Рік у рік, особливо перед 8 березня, говориться про те, що після революції 1917 року жінка стала рівноправною, оскільки в першій Конституції РРФСР (липень 1918 р.) записано спеціальний пункт про рівність політичних та громадянських прав чоловіка і жінки. Досі цей пункт Конституції ототожнюють з ідеями емансипаційного руху. Бо і закон про рівність чоловіка з жінкою, і робота створюваних жінвідділів на Україні (3 січня 1920 р.) — це політична справа, політична діяльність, а не емансипаційний рух. Феміністичний рух одразу після революції в нашій державі було розкритиковано і відкинуто: "Там (тобто на Заході. — О.С.) жінка протиставляє себе чоловікові і вимагає рівноправності... організаційно жінка не повинна виділяти себе серед усієї маси робітників... робітниця повинна входити туди (в організацію) як представник класу, незалежно від статі" ("Правда", 7 квітня 1917 р.). Тому створення суто жіночих організацій вважалося шкідливим як таке, що могло б завадити класовим інтересам. Питання, які обговорювалися на конференціях жінок, по суті, дублювали проблеми, які порушувалися на загальних партійних конференціях.

Якщо тепер часто вважають, що зникли такі риси жінки, як ніжність, ласкавість, вірність, навіть слабкість, натомість з'явилася грубість, — як наслідок емансипованості, то не враховується, що, власне, емансипаційного руху після революції не було. Основою позбавлення нерівності жінки з чоловіком вважалась не рівноправність, а зрівнювання її з чоловіком щодо ролі в суспільному житті, причому суспільне життя ототожнювалося із суспільним виробництвом. Диспропорція між статями, брак чоловічих рук на виробництві спонукали використовувати жіночу і навіть дитячу працю. Це диктувало впровадження не рівноправності, а рівності між статями. Ст. 11 Кодексу законів про працю дозволяла притягати до праці всіх громадян у порядку трудової повинності. У березні 1920 р. тільки у Донбасі працювало на підприємствах понад 12 тисяч робітниць.

Сімейний побут, виховання дітей ставилися на другий план, трактувались і досі трактуються як особисте, а не суспільне, йде установка на суспільне виховання, що з одного боку дало можливість вивільнити жінку для участі в суспільному виробництві, а з другого — ігнорувались переваги домашнього виховання над суспільним. Відсутність материнської опіки приводить, як правило, до підвищення смертності серед дітей. Розпачливі дані про найвищу смертність дітей на Україні, а також і найнижчу народжуваність серед усіх республік: у нас умирає більше, ніж народжується ("Известия", 29 квітня 1989 р.) — чи це не наслідок, крім широко вже обго-

ворюваних причин варварського ставлення до землі, її надр, такого ж ставлення до жінки-матері.

Наше суспільство, витрачаючи немалі суми грошей на будівництво дошкільних дитячих закладів, яких все одно бракує, та утримання персоналу, — не досягло виховної мети в одвічному розумінні поняття "виховання". Воно в нас — антивиховання. Материнське, а не суспільне виховання — це ощадливість суспільства. Більше користі принесла б менша зайнятість матерів у виробництві, аніж демонстрування турботи про дітей та матерів. Звітуючись цифрами про вкладені гроші у розмаїті заходи суспільного виховання, чи не краще, якби ці кошти видавались за призначенням: матерям та дітям?

Отже, розв'язання жіночого питання пішло шляхом зрівнювання між статями, а не шляхом надання рівноправності. У повсякденному житті — це рівність у виробничому процесі. Така "рівноправність" вилілась у виснажливу фізичну працю, наприклад, робочий день фабричної робітниці, в якій двоє дітей, перетворюється у 15-годинний. Не кажу про титанічну працю жінки у сільському господарстві, особливо після війни, коли жінки впрягались у плуг, щоб зорати землю, засіяти зерно і втримати при житті родину, дітей. Скільки українських жінок було загнано у шахти Донбасу, у Сибір — відбудовувати господарство, тобто, виконувався закон права на працю (хоч рівноправність — це право, а не примус!).

Обмеження прав особистості для користі суспільства особливо страхітливим виявилось у відношенні до жінки, яка втратила роль берегині домашнього вогнища. Жінка, яка за народним прислів'ям тримала "три кути хати" змушена підтримувати той чоловічий кут — матеріальне забезпечення сім'ї. А без опори решти "кутів" сімейна будівля стала хисткою: кожний другий шлюб у наших містах розпадається, а по Україні загалом кожен третій!

Лейбніц, перефразовуючи Архімеда, сказав: "Дайте мені виховання, а я перелицюю Європу, доки мине одне століття". Наші матері перестали бути вихователями, отже, ми маємо перелицьовану Україну.

На широких просторах українських земель нема клаптика землі, де б виховання було національним. З одного боку садочки і школи із фаховою педагогікою, яка радше нагадує муштру, перетворення індивідуальностей на бездуховних байдужих істот з використанням усіх засобів державного апарату знеособки й денационалізації. З другого боку: засмикана 16-годинним робочим днем жінка. Ніхто не забороняє матері вдома викорінювати фальшиві відомості з історії нашого народу, історії церкви, навчати традицій, оточувати дитину рідною атмосферою. Але для цього жінка повинна мати вільний ЧАС і ЗНАННЯ.

Жінка боролась за право на освіту. Як же ж так

ДО МАТЕРІВ КРАЇНИ!

ЗВЕРНЕННЯ

Дорогі жінки — матері, сестри, дружини. До вас звертаються учасники екстреного Форуму солдатських матерів України. У нелегкий для вас і для нас час закликаємо: зробімо все, щоб не проливалася кров на вашій і на нашій землі. Стримайте руку свого сина, чоловіка, брата, руку, яка збирається натиснути гашетку або вихопити ножа на юнаків у солдатських і офіцерських погонах. Їх послали на чужу землю генерали і маршали, що відстоюють "єдиную и неделимую", інтереси консервативних сил і не хочуть рахуватися з реальною обстановкою, інтересами народу.

Ми також протестуємо проти відправлення наших дітей, призваних у армію, для силового вирішення міжнародних проблем на Закавказзі, в Середній Азії та інших регіонах. Ми категорично вимагаємо від Верховної Ради УРСР і Ради Міністрів УРСР негайно повернути всіх наших синів для проходження військової служби на території України. Ми не хочемо, щоб наших дітей, котрих ми народили і виростили для життя і щастя, втягували у збройні конфлікти на чужій землі у мирний час, і звертаємося до вашого розуму і сердець, до взаєморозуміння і спільних дій. Армія не повинна виконувати роль

жандармерії. Армія не повинна бути дармовою робочою силою.

Хай живуть мирні і суверенні Азербайджан, Вірменія, Грузія, Латвія, Естонія, Литва, Казахстан, Киргизія, Туркменія, Таджикистан, Узбекистан, Молдова, Білорусія, народи Російської Федерації.

Хай живе мирна і суверенна Україна!

Ганьба міністрам, котрі посилають одних ровесників проти інших з автоматами і саперними лопатками!

Будьмо мудрими! Тільки ми, матері, зможемо припинити кровопролиття на угоду чийось імперським амбіціям!

**Екстрений Форум солдатських матерів України
Запоріжжя**

"Літературна Україна", 6 вересня 1990 р.

сталося, що всі одержують освіту, але не знання? Так само, як рівноправність підмінено рівністю, а право на працю — примусовою працею (бо чоловік просто не прогуде сім'ю); так освіта — це лише ПРОФЕСІЙНА освіта. Ми вчилися у школі всього: математики, фізики, хімії і т.д., а найважливішого: бути матір'ю, господинею — ні. Дівчаткам змалечку втовкмачували, що народні традиції, релігія — це забобони, обмеженість. Тому головним для матері стало нагодувати й одягнути дитину (втрачено орієнтації в першорядному й другорядному).

Аморальність, безвір'я — результат поступового УСУСПІЛЬНЕННЯ дітей без материного виховання. Матір замінено яслами, садочком, школою, вулицею, телевізором. Яких тільки рецептів не чуємо щодо ліквідації злочинства, проституції тощо, але досі не вирішується жіноче питання, тобто, повернення до питань рівноправності. Звісно, якщо в нас не було правової держави, то неможливо було говорити й про рівноправність між окремими соціальними групами, націями чи статями.

Якщо справді зараз у нашому суспільстві йдеться про конструктивні переми, то жіноче питання мусить бути вирішеним одним із перших. Години робочого дня жінки могли б бути диференційовані залежно від кількості дітей у сім'ї.

Крім робочої сили, на виробництві жінка повинна залишатися **берегинею**. Її настрій, успіх, одяг, зовнішній вигляд, господарність, естетичний смак —

то, що створює настрій дітей і чоловіка. Можу підкреслити, що саме про таку жінку мріє кожен чоловік, часто не розуміючи, що всі оті вимірні якості залежать: не від конкретної жінки, а від вирішення "жіночого" ("чоловічого" також) питання.

Сюди конче входить підготовка дівчат до сімейного життя, а не до пошуку примарного "щастя", яке часто зводиться до пошуку партнера, ніби можливо знайти щастя, доки існують ненормальні соціально-економічні відносини, освіта й виховання, ненормальне ставлення до культурних і духовних цінностей народу. Якщо в Т. Шевченка трагічно звучить "опухла дитина голоднеє мре", то тепер душі наших дітей опухли від голоду за справжньою материнською опікою й любов'ю, опухли від духовного голоду.

Тому варто порушити питання про врегулювання робочого дня жінки-трудівниці. Суспільство зобов'язане влаштувати життя так, щоб жінка передовсім мала змогу виконувати свою священну роль.

Оксана САПЕЛЯК,
член координаційної ради
"Союзу Українок", науковий
співробітник Львівського відділення
Інституту мистецтвознавства,
фольклору та етнографії
імені М. Рильського АН УРСР.

"Молодь України", 1. IV. 90

ВІДРОДЖЕНИЙ З ПОПЕЛУ...

Так влучно назвала Союз Українок в Україні Алена Пашко у своїй статті, надрукованій в газеті "За вільну Україну" 5 серпня ц.р. Справді відроджений Союз Українок немов би воскрес. Про відновлення Союзу Українок у Львові появився в "Нашому Житті" (ч. 6, 1990) лист, повний надій на майбутнє.

Ще у січні ц. р. Екзекутива СУА мала зустріч з Ольгою Горинь, якій допомогла інформація та деякими матеріалами відносно Союзу Українок. Через кілька місяців, за словами А. Пашко, "Більше тисячі жінок Львівщини стали до виконання найсвятіших обов'язків на пожарищі, на спустошеному місці, розуміючи своє завдання і важність своєї праці."

У різних містах і селах постали осередки СУ, які невпинно зростають. Ініціативні групи міст і сіл, як пише А. Пашко, "запрошують галичанок приїхати до них, організації допомогти у створенні свого історично складеного товариства".

За прикладом Львова Союз Українок постав у Києві, Кам'янці-Подільському, Хмельницькому, а з Харкова просять надіслати їм статут. Авторка вірить, що "це стремління до єднання у спільній меті дає підстави сподіватися, що скоро наша організація стане всеукраїнською". У жінок Чорнобильщини є бажання "почувати себе громадянами, а не якимись непотрібними людьми", пишуть жінки зі села Опача біля Чорнобиля. У Вільнюсі і в Мурманську українки виявляють бажання створити Союз Українок.

Союз Українок вже ввійшов у склад СФУЖО і з цього приводу одержав привіти від жіночих організацій Канади та від Союзу Українок Америки, який переслав велику кількість медикаментів для дітей, про що повідомила особисто Лідія Черник, референтка суспільної опіки Головної Управи СУА.

Далі у згаданій статті читаємо про напрямні праці СУ, про створення 13-ти комісій та про жінок-членок: "Вдивляючись в очі жінок, що зібралися в своїй організації, таких різних за віком, за фахом, талантом, втомлених побутом, постійною проблемою прогонування родини, доланнями щоденних труднощів, бор-

санням працею, домом, порожніми магазинами, базаром, чергами думаєш — звідки черпається той потенціал жіночости, витривалости, вміння бути гарною, привабливою. Підняти з румовищ, врятувати покоління, відродити духовність і традиції, навчити дітей, що на коліна треба стати перед Богом у молитві і перед могилами — ось чого прагнуть українки".

Праця поживляється з кожним днем. Велику увагу приділено допомозі дітям, яких перевозять зі загрозованих зон на Львівщину.

Членки Союзу Українок Америки цікавляться всіма проявами праці Союзу Українок на Батьківщині та при нагоді поїздок туди бувають на їхніх сходинах, як пише членка 62-го Відділу Марія Оленська, що була 11 червня на сходинах СУ у Львові, на яких Оксана Сапеляк, голова, підкреслювала важливість співпраці і координації активності з представниками Народного Руху. Вона говорила про різні комісії, підкреслювала, що комісія політично-громадської думки є однією з найважливіших.

Як подає М. Оленська, О. Сапеляк обговорювала завдання комісії релігійних справ, бо тут створено штучні конфлікти. Треба більше толерантності у цьому питанні. Порушила теж справу служби українських хлопців в армії, які повинні служити на території України. Вона звернула увагу на конечність допомоги діяспори, зокрема у видавничих справах, бо в Україні бракує машинки до писання та паперу. СУА старається допомагати: вислано вже машинки та підтримано фінансово. Цікаво буде читачам "Нашого Життя" довідатися дещо про Союз Українок у Києві, про що подала відомості Надія Дейчаківська, яка особисто зустрічалася з членками СУ у нашій столиці.

У квітні 1990 р. зорганізовано СУ, який в половині серпня нараховував 68 членок. Він вже проявляє свою діяльність: влаштував Свято Матері, вечір, присвячений Софії Русовій. Святочно проведено перше Св. Причастя, хоч було тільки восьмеро дітей. Допомагає дітям, з яких багато хворіє левкемією, пере-

Заголовок жіночої сторінки газети "Гомін волі", що виходить у Стрию, Львівської обл. Heading from the women's page of the publication "The Sound of Freedom".

Ольга Горинь, гість Екзекутиви СУА — в Нью-Йорку. Фото. І. Рожанковської.
Olha Horyn', guest of the Executive Board of UNWLA in New York. Photo: I. Rozankowsky.

возять їх в Литву хоч на один місяць, щоб, як пише Н. Дейчаківська, "віджили від радіації та набрали трошки відпорності завдяки кращому харчуванню".

СУ співпрацює з литовською жіночою організацією "Карітас". Закупує українські дитячі книжечки та роздає дітям. Просить про дитячу патріотичну та релігійну літературу, зокрема біблії для дітей. Брали участь у "Днях козацької слави" і мали автобус з написом "Союз Українок".

Київський СУ має свого координатора, на візитівці якої написано: "Надія Самуляк, редактор Київського радіо, координатор "Союзу Українок", Україна, Київ".

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ТАКІ ТО НАШІ ПЕРШІ КРОКИ

Працюю я викладачем української мови і літератури у Стрийській середній школі No 3 імени Івана Франка.

У нас тепер на Львівщині, а також у всьому західньому регіоні, перемогли у виборах демократичні сили, які прагнуть відновити традиції, звичаї, культуру, історію нашого народу. Порушується питання про відродження національної школи. Я свою місію в Союзі Українок вбачаю в тому, щоб наші діти мали правильне виховання в дусі національних традицій. І це треба починати з дошкільного віку і продовжувати в школі. Але ми не маємо ніякої літератури, якихось гарних записів ні для дітей, ні для дорослих. Звичайно, ми шукаємо. Дехто зі старших людей пам'ятає вірші, невеличкі п'єси, оповідки, які вивчали ще в "Рідній Школі". Перепишуємо це і вчимо дітей.

У цьому навчальному році я у своїй школі на різдвяні свята організувала вертеп. Діти з усіх класів підготували вертеп і його бачили всі учні школи і конкурсна комісія. А потім шість найкращих ми показали батькам. Було дуже гарно, люди плакали, адже вперше за 50 років вони почули слово Боже, яке, особливо для школи, було під забороною.

СУ вживає назовництво: конференція — це наша конвенція, Координаційна Рада — Головна Управа, Районні осередки — Округи, первинні осередки — Відділи.

Н. Дейчаківська подає цитату з промови голови СУ у Києві Надії Самуляк: "Ми одержали руїну, ми одержали покалічений організм і скалічену душу народу і беремося за те, щоб лічити ті рани".

Головним завданням СУ є організування українських недільних шкіл та допомога Чорнобильській школі-інтернатові. Допомога діаспори повинна бути зорганізована. Відділи СУА повинні проводити збірки тільки через СУА.

У своєму привіті Союзові Українок у Львові Надія Дейчаківська сказала: "Ви тут, в тім щасливім положенні, що маєте ту історичну нагоду будувати державу, тоді коли наші посестри у Києві мусять на-самперед працювати над усвідомленням народу — хто він такий. Очевидно і Ви в цьому берете участь — похід на Запоріжжя був феноменально успішний. Ми можемо тільки зазидувати Вам, що Ви тут і що маєте змогу працювати якраз тепер.

Ми можемо тільки підтримати Вас морально і матеріально, бож не можемо мішатися у ведення Вашої праці. Ми робимо те, що нам можливо, щоб допомогти нашому народові врешті бути господарем у своїй хаті".

Молімся разом, байдуже у якій церкві, щоб Бог керував нашими умами і дав нам силу дійти якнайскоріше до нашої великої і святої мети.

Х. Навроцька

У березні ми провели День пам'яті загиблих Січових Стрільців, а також свято під назвою "А ми твою стрілецьку славу збережемо". На святі ми прикрасили сцену українськими національними прапорами, вишивками, поставили березовий хрест. Треба було бачити, як наші діти сиділи тихо-тихо, з яким піднесенням співали національний гімн "Ще не вмерла Україна".

Вперше у цьому році, коли був випускний вечір одинадцятиклясників (у нас одинадцятирічка), випускники двох шкіл (нашої і No 10) пішли до церкви, де була відправлена Служба Божа і священник благословив усіх випускників. Із десяти шкіл, які є в Стрию, лише ці дві вперше пішли до церкви. Це ті школи, де є демократична дирекція і вчителі, працюють члени товариства Союзу Українок. Інші ще боялися. Треба було бачити, скільки людей зібралось коло церкви, бо в церкві не було де яблуку впасти. Адже це 160 учнів двох шкіл, вчителі, батьки, бабусі, дідусі. Багато з них плакали.

Такі то наші перші кроки після тої заборони, яка тривала довгих 50 років, коли дітям забороняли і до церкви ходити, і колядувати, і молитися.

ОКСАНА КОВАЛИШИН

УЛЯНА КРАВЧЕНКО

В цьому році минуло 130 років від дня народження Уляни Кравченко (справжнє прізвище якої Юлія Шнайдер). Поетка, за фахом учителька, родом з Дрогобиччини друкуватися почала в 1883 році. На творчість Уляни Кравченко великий вплив мав Іван Франко.

Уляна Кравченко.

Ulyana Kravchenko.

* * *

Україно, навколішки перед тобою
Мій дух припав, —
Ти у душі розпалюєш жар божественний
І будиш спів.
О дай, щоб з силою могутного прибою
Мій спів лунав,
Щоб для дітей твоїх тим був, чим спів сирени
Для моряків.

Най в спів проллю любов, яку для тебе маю,
І ввесь сей жар,
Хай в нім кипить мій голос, як у чаші чистій
Кипить нектар...
Хай співом потягаю, буджу, розгріваю,
В серця ллю чар,
Зву з холоду, що віє в сліз долині млистій,
У бою вар!

Полум'ям-тугою, самум мов у пустині,
Хай спів палить!
В світ чару — з тіни, що давить життя злиденне,
Хай унесе,
Любов'ю груди хай України дитині
Вщерть наповнить,
Щоб дух її припав перед тобою, Нене,
Як мій паде.

ХРИЗАНТЕМИ

Без руху — в зимній мертвоті — стане земля...
Крізь мряку вдерлися промені тремтючі, сирістю
і холодом дня стривожені, непевно, освітили грядку
хризантем, заломилися, погасли...

Не спиняються промені осені пізньої і не оспівують ні щастя, ні горя сердечного...

З грудей не добувається ні одно зітхання — очі спочинуть хвилину на білих хризантемах, на устах являється усміх блідавий...

Цвіти се? Чи вичаровані з казки сни? Туга і мрії закляті? Жемчуги безцінні? Перлини сліз скаменілі? Далека зірка з вогнем холодним? Постає когось — давно умерлого?..

Дивлюся без докорів і без крику. Дивним і зайвим тут уже здається жаль...

Сонце погасає...

І тріпочуться, сиплються пелюстки білого квіття

хризантем, буйні їх кучері шовкові здмухе-розносити осіння буря...

Гляджу — і споминаю щось... щось згадую, що в серці бурею колись пронеслось...

І хоч про тиху драму-казку розказати — але кому, кому сю казку розказати?.. Не знаю. Душа все така самітна...

Мандрівка за сонцем, якого багаття не вгасає ніколи, відбувається в самоті...

І холод, і тіні зими наближаються... наближається і тризна, але трагізм не має вже над нами влади... Кріпшає воля, воля стається залізна... Спокій поборює і біль...

Із темноти душа — як цвіт з насіння кільчиться — розцвітає знову...

Мандрівка за сонцем, що не вгасає, вічна...

У. Кравченко. "Розгублені листочки", Львів, "Каменяр" 1990.

ЗОВНІШНІХ ЗВ'ЯЗКІВ

Головне завдання СУА у ділянці зовнішніх зв'язків залишається надалі те саме: допомогти нашим членам і нашій організації стати повноправними членами своїх громад. Нам залежить на тому, щоб наші члени і наші організації могли відіграти якнайбільш продуктивну роль в американському, американсько-українському та українському середовищах.

Наше ставлення до американського світу залишається таким, яким воно було досі: нам треба всеціло включитися у громадську та політичну працю наших громад, бо тільки в такий спосіб ми станемо повноправними членами суспільства, в якому живемо. З переселенцями, з тимчасовими емігрантами, з переїзним населенням стабільні громади числяться як з тимчасовим явищем. Вони можуть викликати принагідне зацікавлення, але тяжко сподіватися довготривалого "комітменту", на якому нам, власне, найбільше залежить. Як повноправні члени своїх громад та як активні громадяни США, які використовують свої виборчі права, ми стаємо реальною силою в американському світі.

Відділи СУА, отже, повинні вступати чи активізуватися у жіночих організаціях у своїх місцевостях, допомагати своїм членам та їхнім чоловікам бути активними у батьківських комітетах шкіл, у яких вчать їх діти, та включитися у працю місцевих громадських організацій. Відділи СУА повинні більш активно включитися у політичну працю США — проводити кампанії реєстрації до голосування, влаштовувати дискусії на загальнополітичні теми, які хвилюють нас, інтелігентних громадян Америки. Ну і треба далі влаштовувати зустрічі з політичними діячами США. Коротше кажучи, нам треба працювати в такий спо-

сіб, щоб нас не трактували як групу людей, у яких є тільки одна справа і одна тема на умі "single issue constituency", яких загально не трактують серйозно. Треба далі і безперервно маніфестувати нашу участь і нашу силу в американському середовищі.

В українсько-американському житті, на жаль, всупереч нашим старанням і всупереч тому, що ми беремо активну участь у СКВУ, все ще дошкуляє не так дискримінація проти жінок, як переочення СУА як громадської організації. Часто СУА обмежене до філантропічної та господарської діяльності. Слідами за Міленою Рудницькою, довголітньою головою Союзу Українок в Галичині, скажу, що тут часто є і наша вина. Не завжди ми добре орієнтуємося у громадських справах діаспори, не завжди виступаємо там, де треба на громадському форумі. Під претекстом, що ми не хочемо включитися у партійництво наших українсько-американських батьків громади, ми відступаємо від загальногромадської праці. В результаті маємо таку українсько-американську громаду, яку маємо тепер.

Наше ставлення до України не змінюється — вона і далі, як країна наших предків, залишається нам ближчою за всі частини світу. Але наша діяльність супроти України драматично змінюється від часу, коли мене вперше вибрано на це становище минулого десятиліття. Коли навіть ще в половині 1980-их років нам треба було демонструвати, збирати петиції, бити у світовий дзвін тривоги з приводу затаєння нуклеарної катастрофи у Чорнобилі (не зайвим пригадати, що перша міжнародна організація, яка винесла резолюцію про потребу міжнародного розгляду Чорнобиля, була Міжнародна Рада Жінок,

Київ, квітень 1990 р. Жіноча громада Спілки письменників України.
Kyiv, 1990. Association of Women Writers of Ukraine.

Львів. Запівничний двірець. Фото. Миросі Драган
Lviv. Train Station. Photo: M. Drahan

Оті хрести на знесення кріпацтва, —
ви із корінням виривали їх.
Пророки лживі і співці пілатства,
надійні пастухи рабів малих, —
боялись ви не Бога і не пекла,
а пам'яті, що жевріла тіль-тіль...
І утікали Катрі, Мотрі, Теклі
в чадні міста з посиротілих піль.
Зацитькані, неначе хворі діти
палкими обіцянками, і злі,
вони давно забули тії міти,
що прадіди лишили на землі:
оті хрести на знесення неволі,
потоплені у ріках і ставах...
З новітнім рабством звиклися поволі
і виростили з донечок дівах.
О люде рідний! Сестри і братове! —
холопські звички витруси з бесаг.
Звізда трагедій і зоря любові
зійшли у парі в наших небесах.
Не задля догми, а во славу братства
воздвигнем знак у рідній стороні
на знесення духовного кріпацтва
в двадцятому столітті, в наші дні!

яка саме закінчувала свої наради у Лондоні), та тепер сама Україна говорить про себе. Ми надалі можемо її допомогти дібратися до належного форуму, тому так важливо нам бути активними в американському житті. Говорити в імені України не маємо права, а говорити замість України не треба, бо вже є такі українці з України, які це роблять більш компетентно, ніж ми. Правда, часто приходиться перекладати з однієї мови на іншу, і тут нам в пригоді стає наше бездоганне знання англійської мови. Залишається ширення правди про Україну. Тут я вже десятками літ пишу про те, що треба добре знати Україну і цілу Східню Європу, щоб не стидатися нашим власним поверховним знанням цієї частини світу. СУА може тут також відіграти свою роллю — українській громаді в США обговорення цієї справи не пошкодить.

На тому, однак, наше ставлення до України не вичерпується.

Ми повинні більш серйозно і більш творчо поставитися до якості наших відносин з Україною. Допомога в час кризи — потрібна, побажана, і СУА може більш, ніж будь-яка інша організація, подбати про таку поміч. Та на тому не можна зупинитися. Є вдала приповідка американських індіан: "Даш мені рибу сьогодні, а завтра я знову буду гоїодний; навчи мене ловити рибу, і я зараджу своєму голодові". Вчити українців працювати не треба, але допомога у розвитку особливо дрібної торгівлі, фабрик та влас-

ного ринку, не говорячи вже про потребу міжнародного зв'язку, таки потрібна. Вважаймо, що Україна була відтята від світу. Ми мали змогу жити у великому світі і пізнати його. Тепер ми можемо поділитися своїм знанням.

Жінки в СРСР, хоч мали повні права нарівні з чоловіками, не мали змоги ані розвинути своїх організацій, ані досягнути справжньої рівноправності. Їхню долю передбачила Наталя Кобринська більше як сто років тому — подвійне навантаження, праця вдома, пов'язана з заробітковою працею поза хатою.

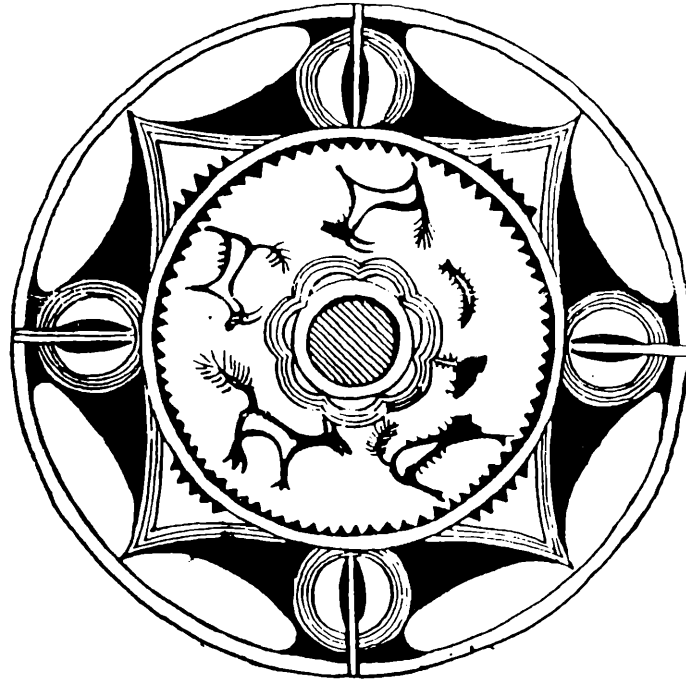
Коли я була на весні у Києві, я зустрічалася з жінками, які вже заснували Жіночу Громаду, у Львові відновився Союз Українок. (Про це я пишу більш обширно в англійській секції "Нашого Життя" ч. 9, стор. 23). Відлунням минулого століття існує там також Сестрицтво Мироносиць, а у Києві Товариство збереження старовинних традицій "Берегиня". Жінки на Україні не тільки включаються у працю народу, стаючи як Лариса Скорик чи Ірина Калинець народними депутатами, але намагаються через Союз Українок чи Жіночу Громаду уможливити активну участь у громадському житті українкам.

Хто, як не Союз Українок Америки, стане їм у пригоді?

Поділитися своїм досвідом, розуміючи і цінуючи досвід іншого, — це найшляхетніша прикмета приятеля.

Чи доростемо до можливостей часу?

ТРИПІЛЬСЬКА МАЛЬОВАНА КЕРАМІКА

Хліборобський характер нашої країни, де автохтонне населення плекало ріпллю з найдавніших часів, та велике багатство глин найкращої якості видатно сприяли розвитку ганчарства, що після виробів з дерева, займає друге місце в українському вжитковому мистецтві.

Українське керамічне виробництво має дуже давню культуру і світле минуле, як мало яке інше виробництво народів Європи. А щоби як слід пізнати і зрозуміти цю галузь української творчості у цілому багатстві часових змін і територіяльних особливостей, зокрема виробництво т.зв. народне (селянське), — треба прослідити цілу еволюцію цього виробництва від найдавніших часів.

Найстарші вироби з глини походять на Україні, так само як і в цілій Європі, ще з передісторичних часів у молодшій кам'яній добі т.зв. неоліту, коли люди перейшли з осілого способу життя та почали займатися хліборобством. З тих часів відома лише примі-

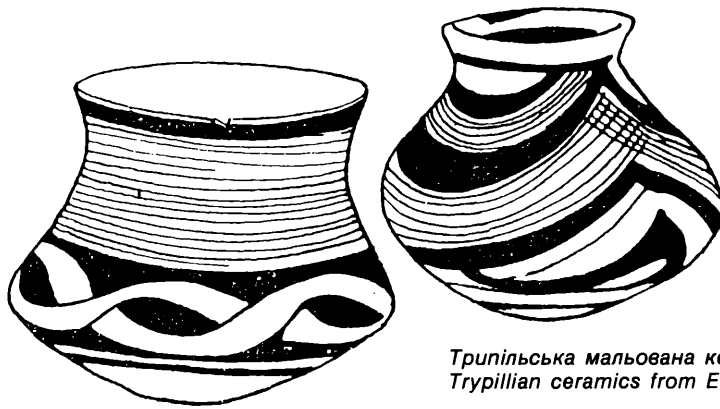
тивна груба посуда, яку виробляли в руках. Та все таки і в цій добі, що сягає 4,000—3,000 років перед Хр., з'явилася потреба прикрашувати глиняну посуду видряпанним візерунком у формі простих і хвилястих ліній, ланцюжків, трикутників, півкола та ін. — себто орнаментом майже виключно геометричного характеру або у формі зв'язаної в одну цілість сітки, що нагадує рибячу луску.

Але особливе значіння для пізнішого розвитку керамічного виробництва мала славна т.зв. Трипільська або Передмікенська культура з чудовою мальованою керамікою, що існувала на Україні під кінець неоліту і на початку енеоліту (мідяної доби), себто коло 2.500—2.000 років перед Хр. Трипільська культура займала на Україні великий простір від Чорного моря до Чернігова і від Кубані до басейну Дністра; найбільше знахідок сконстатовано на берегах середнього Дніпра (с. Трипільля та ін. звідси й назва культури), на південно-західньому Поділлі та Га-

Мальована Трипільська кераміка с. Більче у Галичині.
Tripilian ceramics. Village Bilche, Halychyna.

Трипільська мальована кераміка зі Східнього Поділля.
Trypillian ceramics from Eastern Podillia.

личині поміж Серетом і Збручем. Трипільську мальовану кераміку виготовляли без ганчарського кола, але досконалим способом, дуже старанно, на зовні вигладжено, з дуже добре випаленого матеріялу та з тонким колірованим рисунком.

З різних господарських посудин відомі великі горщики амфори грушкатої форми — правдоподібно для переховування збіжжя, півколісті ніби миски чи накривки т.зв. "біноклі" або двійняки — невідомого призначення чарочки, збанки та ін.

Така посуда звичайно забарвлена різними відтінками біло-помаранчевого кольору з орнаментикою у барвах білій, чорній, жовтій, червоній, гнідій і фіолетній. Орнаментальний рисунок дуже різноманітний і живий, складається з рівнобіжних, прямих, хвилястих і ломаних ліній, точок, кола, спіралі, меандра, зикзака, рівнораменного хреста. Та найбільш характеристичними і поширеними мотивами були меандричні закрути і спіралі, що або мають безконечну тяглість, або перериваються іншими хвилястими мотивами або нарешті (у новіших виробах) розкладаються на окремі орнаментальні елементи (гл. рисунки).

З фігурних виображень зустрічаємо в Трипільській кераміці схематичні рисунки вола, пса, свині, оленя, рідше коня, барана й чоловікоподібні, головно жіночі, постаті. Знайдено також пляшки у формі голови вола; миски з чоловічими ногами, у виді птаха і т.д.

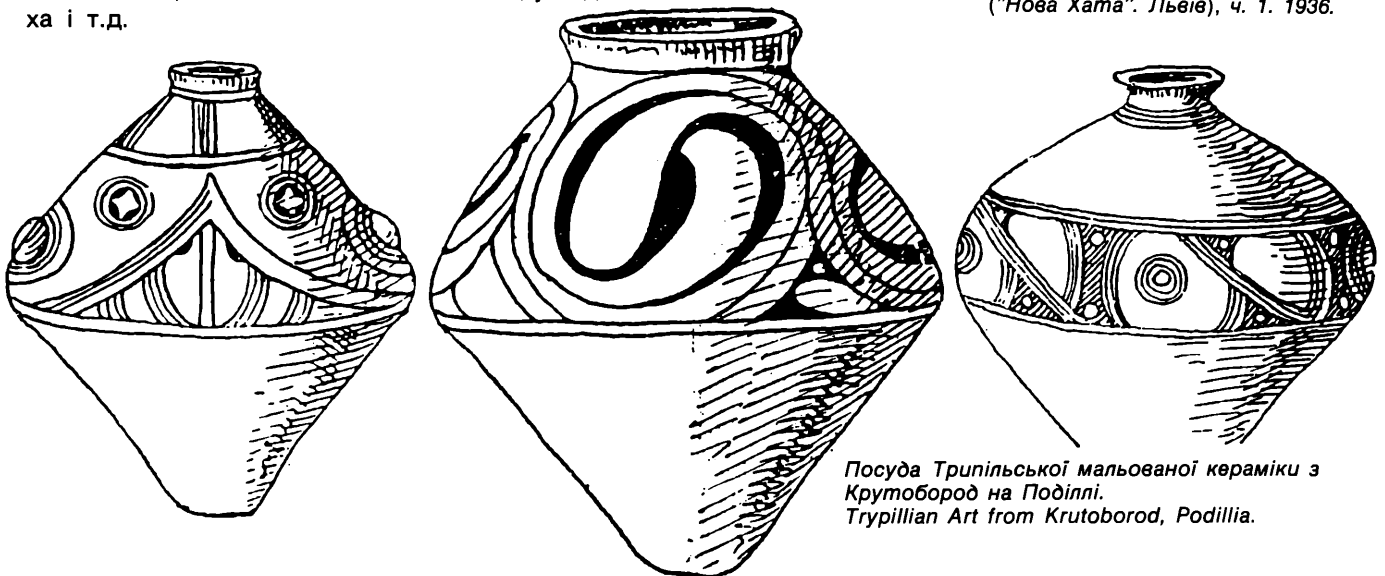
В часовій еволюції розрізняють кілька ступенів розвитку мальованої кераміки: жолобкована орнаментика переважно з рівнобіжних рівчаків з уживанням білої і темних барв; далі, переважний мотив двохбарвної спіралі з червоної і темногнідої фарби і нарешті різнокольоровий рисунок, здебільшого на жовтому і червоному тлі, орнамент білою, бурюю і чорною фарбою (Більче, Кошилівці).

З окремих знахідок із мистецького боку дуже інтересна миска з с. Томашівки на Уманщині з "абстрактною" як на сучасний погляд, орнаментикою, а особливо посуд з Крутобород на Поділлі з прекрасною композицією з геометричних мотивів і фігурного рисунку (гл.рис.).

Цікаво відмітити, що під кінець Трипільської культури виліплювали навіть статуетки у формі звірячих і людських постатей і моделей хат-землянок. Одну з кращих жіночих фігурок знайдено в с. Фурманівці на Кам'янецьчині, які дають нам деяке уявлення про тодішній естетичний "ідеал" жіночої краси примітивної людини, що жила 4,000 років перед нашою добою.

Високо розвинена Трипільська культура на Україні в історії людства займає таке важне місце, що деякі вчені її назвали "Передмікенською", уважаючи її основою мікенської (чи егейської) культури, з якої розвинулося грецьке античне мистецтво.

("Нова Хата". Львів), ч. 1. 1936.

Посуда Трипільської мальованої кераміки з Крутобород на Поділлі.
Trypillian Art from Krutoborod, Podillia.

СОЛОВЕЦЬКИЙ В'ЯЗЕНЬ

(Продовження з попереднього числа)

Соловки. Сторожові башти фортеці. В. Пресняков — художник.
Solovky. Watchtowers. Drawing by V. Presnyakov.

Коли у 1768 році спалахнуло повстання гайдамаків, відоме в історії під назвою Коліївщина, Калнишевський таємно підтримував його загонами свого козацтва. Це була ризикозна акція, бо і Росія, і Польща жорстко винищували протягом 12-ти років всякі прояви цього народного стремління до свободи. А його "конто" у властей і так було вже надто обтяжене. На Січ тікали досі вільні селяни, що їх оба ці режими намагалися закріпачити, і це ставало сіплю в їхніх очах.

У 1773 — 1775 рр. знову посилюється визвольна війна селянства, тим разом під проводом Омеляна Пугача, яка до глибини потрясла імперію. Всі ці події спричинили рішення цариці про знищення Запоріжжя, яке вважалось тепер розсадником постійних бунтів і непокор. В дійсності самотній може у цій абсолютистській монархії. Очевидно, стояв за тим всім останній кошовий отаман Петро Калнишевський.

Коли Росія успішно закінчила війну з Туреччиною, на думку цариці, потреба існування Січі, цього "острівця свободи" в тилу імперії, відпала, вона стала небезпечною, тому винесено було рішення Січ просто зліквідувати. Відправлено було величезне військо під командуванням ген. Петра Текелія. В ніч на 4 червня 1775 р. (15 червня за новим стилем) таємно оточило воно останню фортецю на Січі. Момент нападу був підібраний вдало, коли на той час перебувало там тільки кількасот козаків, решта подалася в дальші території перевідати "городи" після тривалої кривавої війни.

Сили були нерівні, хоч це не означає, що козаки не змогли б оборонятися. На вал Січової фортеці вийшов 85-річний Калнишевський. Перед його очима до обрїю простягалися безчисленні полки піхоти, гусарів, кінноти, пікінерів — п'ять колон зі всіх боків оточили Січ. Шанси будь-якого успіху були міні-

мальні. Певним зате був би безглуздий пролив козацької крові та вслід за тим затяжний терор всього населення Січі. Якщо ж здатися добровільно, то все ж таки можна ще числити на якийсь компроміс. А козаки рвалися в бій, про що свідчать історичні пісні, наприклад:

Та позволь, позволь, пане кошовий,
Нам на башти стати...

А кошовому довелося прийняти болюче рішення: здати Січ без бою. Вдерлися загарбники в безборонну кріпость, пограбували скарбницю, вивезли із сховищ зброю з припасами, архів Коша Запорізького, на слід якого натрапили історики десь аж через 60 років, хоч він і досі не опублікований. В наслідок нападу, п'ять тисяч запорожців втекли за Дунай, щоб заснувати там Задунайську Січ, але вже без кошового отамана Калнишевського. Дослідники однозначно твердять, він зразу був заарештований, разом зі всією козацькою старшиною, військовим писарем Іваном Глобою, військовим суддею Павлом Головатим та іншими. Проте автор тієї розвідки Данило Кулиняк сумнівається, чи був заарештований Калнишевський зразу ж таки в червні 1775 року. На доказ того аргументує, що хитра, підступна цариця Катерина II, ревни дбаючи про свою репутацію гуманістки і благодійниці, ласкаво дозволила йому повернутися на свій хутір-гетьманку "тихо доживати віку". Чи ж личило б переслідувати 85-річного старця? У метричній книзі Миколаївської церкви містечка Смілого, котру вів брат останнього кошового священник Семен Калнишевський, записано в липні 1775 року: "Брат Петро на Петра й Павла був печальний зело молю Бога за нього".

Зате у травні 1776 року Потьомкін звертався до Катерини II з "Клопотанням про заміну запорізької старшині смертної кари ув'язненням в монастирі".

Соловки. Куток монастирського подвір'я. Худ. В. Пресняков.
Solovky. Part of the interior courtyard of the monastery.

На думку автора, після зруйнування Запорізької Січі Петро Калнишевський підпільно встановлював контакти з тією козацькою старшиною, яка залишилася йому вірною, щоб самовільно відновити Січ в іншому місці, за межами Російської імперії, за що й був засуджений до смертної кари із заміною її довічним ув'язненням у Соловецькому монастирі. Це, як каже сам автор, гіпотеза, але не позбавлена логіки. Ось уривок із листа Потьомкіна до цариці: "Вашій імператорській величності відомі всі дерзновенні вчинки колишнього Січі Запорізької кошового, Петра Калнишевського і його спільників судді Павла Головатого і писаря Івана Глоби, коїх підступне буйство настільки велике, що не дерзаю вже я всемілостивейша государиня, переліченням оною чіпати ніжне й людинолюбне ваше серце..."

Вже 8 червня 1776 р. урядовий сенат повідомив Синод про рішення цариці й наказав негайно відправити Калнишевського на острови північного Білого моря — Соловки, Глобу в Туруханський, Головатого в Тобольський монастирі, "під найсуворішим нагля-

дом від одного місця до другого військових команд". Між іншим, усі троє фігурували в доносі Павла Савицького в січні 1767 року. Далі наказано було, щоб "утримувані були в'язні ті безвипускно з монастирів і віддалені були не лише від листування, але й від будь-якого з посторонніми людьми спілкування". Стосовно ж Петра Калнишевського доручено додатково начальнику тюрми Соловецької "надісланого туди в'язня утримувати під неослабною вартою солдатів".

25-го червня 1776 р. конвой, складений з семи представників військового персоналу повіз Калнишевського з Москви в Архангельськ, куди прибули вони 11 липня. Звідти судном переправилися в Соловецький монастир, який в дійсності був жорстокою тюрмою. В нелюдських умовах довелося тут Калнишевському прожити останніх 27 років життя. Він ніколи не скорився, ніколи не звернувся з проханням про помилування, хоч цього очікувала як Катерина II, так і Потьомкін. І тому не можна твердити, що був він покірною жертвою царського абсолютизму; навпаки, став справжньою героїчною постаттю в нашій історії: мужнім, свідомим, незламним борцем за волю, за кращу долю України. Він знайшов у собі відвагу протиставитися можновладній, нищівній політиці насильного окупанта, і на тому спротиві базував цар-

Соловки. Внутрішнє подвір'я монастиря. Худ. В. Пресняков.
Solovky. Interior courtyard of the monastery.

Петро Кальниш — останній кошовий Січі — цокотів чотками в самотньому затворі Соловецького монастиря: двадцятьсім років прая старий степові думи, дивився на свій край аж з Білого моря...

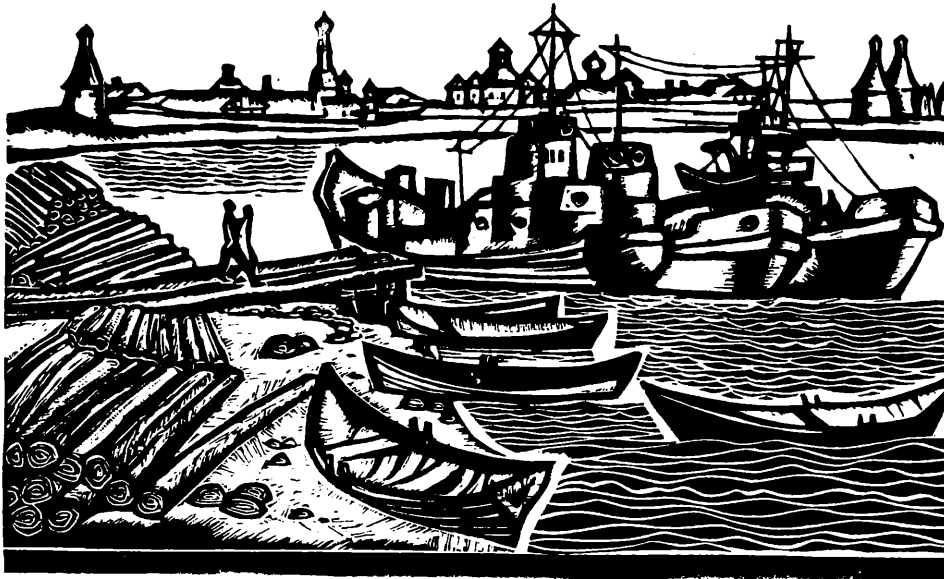
Юрій Яновський: Чотири шаблі

Укинутий у тьму вологу ями,
в пустелі Соловецькій льодовій,
стояв Кальниш — останній кошовий
козацької свободи. Дні — літами,

віками — роки йшли. Холодні злами
тривоги самотніх, бур і сніговий
морозом крили запал степовий,
шалену думу вольної нестями.

Тривав незламний, лихом непойнятий,
так років двадцять сім. Осліп лиш з болю,
вбачавши ясно у століть імлі,

як день-крізь-день в цю пустку будуть гнати,
унівець зводити, корити волю
синів його далекої землі.

Соловки. Пристань. Худ. В. Пресняков.

Solovky. Harbor.

ський режим моральне оправдання не тільки засудити його на заслання, але й довічно замурувати у кам'яний мішок у Соловецькій тюрмі.

Царський уряд доклав усіх зусиль, щоб доля останнього кошового Запорізької Січі залишилася тайною. Тож і не дивно, що існують тільки обмежені джерела для дослідження його життя та діяльності.

Тому що Калнишевський мав велике майно на Січі, яке зразу у 1775 році було описане урядом, кошти на його утримання на засланні брали від того ж майна. Влітку позмінно охороняли його чотири солдати, взимку троє, тоді як в інших в'язнів було тільки по двоє або одному. Чому ж так боялася могутня імперія старої людини, якій було близько 100 літ? Цей факт може бути поясненням необмеженої динамічності його характеру. На згадку про себе подарував Калнишевський великодушно коштовне Євангеліє Соловецькому монастиреві.

За 25 років перебування в одиночках та доживши до 113 років, нещасний в'язень став вільним. У списку арештантів за березень 1801 року біля прізвища

Калнишевського зазначено "прощений". Сторожі в'язниці розповідали, що він здичів, що в нього як у звіра вирости пазурі, а весь одяг шматками з пліч спадав. Але розуму не втратив. 7 червня 1801 року написав до архангельського губернатора Мезенцева, з іронією дякуючи за звільнення та прохаючи дозволу "в обителі сій чекати з спокійним духом кінця життя свого, бо за 25 років перебування в тюрмі він до монастиря звик, а свободою і тут насолоджуватися можна повною мірою". Цікаво, хто написав йому листа цього, бо сам він втратив зір.

Мучене життя останнього кошового Запорізької Січі завершилося 31 жовтня 1803 року. Самітна могила перед Преображенськими Собором Соловецького Кремля залишилася мовчазним свідком шляху його бурхливого, нескореного життя, що простягнулося від соняшних степів України до зледенілих казематів Соловецької тюрми.

Невже забули ми його нині "в снігу на чужині?"

Київ. Данило Кулиняк. "Молодь України" за 5, 7, 8 і 11 листопада 1989 р.

Вибрала Ольга Руденська.

"НАШЕ ЖИТТЯ", ЛИСТОПАД 1990

Головна Управа СУА, Редакція "Нашого Життя",

працівниці канцелярії

висловлюють глибоке співчуття

голові СУА Марії Савчак

з приводу тяжкої втрати — смерти мужа

св. п. ЮЛІЯНА САВЧАКА,

який відійшов у вічність 4-го жовтня 1990 р.

БОГДАН БОЙЧУК

*Якщо вони питатимуть за мною,
то скажи: у нього була справа
в потойбіччі.*

Соқан

Коли питатимуть за мною,
то скажіть:
що води тугою торкають камінь
і пливуть,
що шум вітрів душею виростає з неба
голубою
і гусне в білій нерухомій тишині,
що лірика долонь,
заплутана в жіночому волоссі —
змивається часом.

Якщо питатимуть за мною,
то скажіть: —
що все іде.

"Нові поезії" 1959, Н.Й.

Вісті з Централі

Пригадуємо, що шкільний рік в Європі починається у вересні та жовтні. Просимо вплатити Ваші датки до Стипендійного фонду так, щоб ми могли переслати стипендії Вашим учням чи студентам якнайскорше. Чеки виставляти на UNWLA INC. та прислати на адресу:

Mrs. Anna Krawczuk
18 Telegraph Hill Road
Holmdel, New Jersey 07733.

За інформаціями про Стипендійну акцію СУА та як і Ви могли б стати опікуном — спонсором можна писати на вище подану адресу.

Анна Кравчук, референтка стипендій СУА

На засіданні Екзекутиви вирішено, щоб СУА став членом Фундації Сейбер. Фундація Сейбер — це неприбуткова публічно-харитативна організація, звільнена від податків, яка розподіляє англійськомовні публікації різним організаціям. Фундація Сейбер одержує книжки від видавців безкоштовно. Висилання таких вартісних наукових та професійних книжок в Україну принесе велику допомогу студентам та науковцям. Можна також пересилати українські книжки наукових інститутів та видавництв за дуже малою оплатою.

За точнішими інформаціями звертатися до Централі СУА:

108 Second Ave.
New York, N.Y. 10003.
Tel. (212) 533—4646

16 вересня ц. р. відбулася лотерія, влаштована 82-им Відділом СУА, призначена на Фонд допомоги дітям Чорнобиля.

У лотерії виграли такі особи: серію карток Аки Перейми — Ірина Глушевська, Анна Пушкида, Галина Кіляр, Теодор Бойко, Корнелія Лонкевич; інкрустований свічник — Анна Політило; гравюру в металі — Анна Васишин; графічні картини Івана Крислача — А. Селецька; вишивану скатерть — Іван Гірний.

Дякуємо всім, хто взяв участь у цій корисній і важливій справі!

Управа 82-го Відділу СУА.

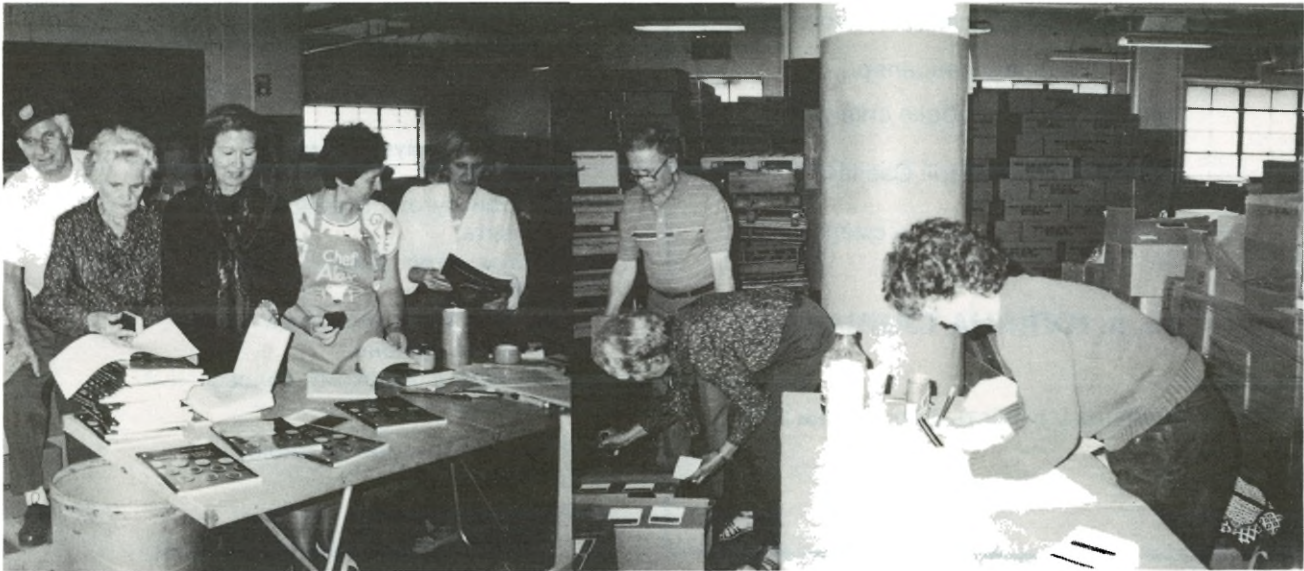
ДОПОВНЕННЯ
("Н.Ж. ч. 8, стор. 20)

Галина Сливинська-Петраускас в 1984 р. на ХХ Конвенції СУА, була відзначена за непересічні професійні досягнення.

ПРОСИМО ВИБАЧЕННЯ ЗА ПОМИЛКУ:

У вересневому числі за 1989 р. в рубриці "Замість квітів" повинно бути: В пам'ять мужа **бл.п. Михайла Іваницького** складаю 15.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", **Ірина Іваницька**.

КНИЖКИ — В УКРАЇНУ

*Група добровільців приготує книжки для пересилки в Україну
Group of volunteers preparing books to be shipped to Ukraine*

Понад 15,000 книжок — пожертва американських видавців — очікують перевезення до Львова. Вони були придбані через Фундацію Сейбер.

Фундація Сейбер — це неприбуткова публічно-харитативна установа, звільнена від податків, яка через американських партнерів розподіляє заморським партнерам англійські публікації. В 1986 році при головній фундації засновано науково-допомоговий проект, щоб зміцнювати економічний розвиток Східної Європи. Ціль цього проекту — підсилувати приватні установи і сприяти особистому почині технічною і науковою допомогою. За старанням Тані Витвицької, яка очолює відділ особливих проектів, у Фундації Сейбер створено програму "Книжки в Україну". Добровільним координатором приготування книжок для перевезення в Україну є Ліда Білоус. Завданням координатора є співпрацювати з відділом у розшуку американських партнерів, зберігати книжки і матеріали та приготувати їх до перевезення за океан.

До магазину, який знаходиться в Бріджпорті, Коннектикат, книжки приходять в заповнених коробках. Треба розпакувати, на кожній книжці прибити печатку, що це дар Фундації Сейбер і американського партнера, записати в список кожну і запакувати книжки знов у коробку, заадресувавши до заморського партнера. Це довга і тяжка праця, але вдячна. Вже перша партія (одна тонна) книжок була приготована групою добровільців у складі Ольги Ісаєвич (Львів), Тані Витвицької, Стефанії Бабій, Христини Шох, Петра Бойчука, Миколи Івашківа, і Ліди Білоус. Ще треба приготувати 19 тонн книжок на першу пересилку. Треба більше добровільців. Вони не

мусять бути з близька. Можна взяти, наприклад, групу латишів, які зібралися в магазині в Бріджпорті. Група складалася з людей, які приїхали зі Сиракюз, Покіпсі, Нью-Йорку, щоб приготувати пересилку для Литви. Їхня відданість була зворушлива тим, що між ними були молоді мами, які привезли немовлят і малих дітей. Діти спали у візочках, а мами пакували книжки.

Без досвіду і сучасних наукових засобів Україна не зможе заповнювати прогалину в галузях знання економіки, політики, технології, медицини та англійської мови. Це можна частинно заповнити висилкою книжок, журналів та інших засобів інформації. Це могла би бути дуже коштовна пропозиція. Але українці і українські установи в Америці мають надзвичайну нагоду використати, за малі кошти, пересилку і магазинування та віддану працю добровільців, вислати в Україну перший склад, 20 тонн, книжок. В цій складі є книжки англійською мовою американської історії, книжки про екологію та природу, з діловодства, комерційного управління (менеджмент), комп'ютерства й програмування, економіки вільного ринку, реформи соціалістичної економіки, міжнародного фінансування, політичних наук та початкові і найновіші медичні книжки, підручники і журнали.

Союз Українок Америки, свідомий, що Україна потребує такої допомоги, вирішив стати американським партнером у програмі "Книжки в Україну". Вони будуть допомагати фінансово з коштами пересилки як рівнож добровільною працею в підготовці книжок для переслання. Вони будуть співпрацювати з Рухом у Києві та Львові й відновленим Науковим Товариством ім. Шевченка. Це є основні партнери Фундації Сейбер в Україні.

Лідія Білоус

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

---

Vol. XLVII

NOVEMBER — 1990

Editor: Marta Baczyński

UKRAINIAN STUDENTS AND YOUNG PROFESSIONALS GET A FIRST TASTE OF UKRAINE

TAMARA STADNYCHENKO-CORNELISON

When Orest Vlokh, RUKH's Lviv deputy to the Ukrainian Parliament was in America in June of this year, one of the issues he addressed was that of americanization of Ukrainian youth. Vlokh himself had been sorry to see so few young people take an interest in current affairs in Ukraine, and his concern was justifiably echoed by many of those who did turn out to hear him speak. When asked what measures could be taken to rekindle an interest in Ukrainian young people in their heritage and make them willing participants and activists in the Ukrainian renaissance, Vlokh responded simply and to the point: Send them to us. Anyone who comes to Ukraine and sees what is happening there will be changed.

During a mid-summer trip to Ukraine that took place a few short weeks after Vlokh's appearance in Philadelphia, I learned that his answer was more prophetic than anyone could have imagined. Having attached myself to a youth tour that happened to be going to the cities I wanted to visit on personal business and RUKH related activities, I spent a good deal of time watching and listening to what can only be viewed as an awesome process of reclamation. What I saw and heard easily supports Vlokh's assessment and began even before the border crossing from Hungary.

It is a night crossing and we are somewhere over river Tissa. The excitement is palpable. "Are we in Ukraine yet? Can I see where we are on the map?" It is pitch black and yet not black enough to prevent the young people from hanging out of the train windows and cheering at the shadowy images that flash by. "Look. A Ukrainian tree! Ukrainian grass. Where are the buz'ky?" One enterprising young woman snaps a photograph of her first non-glimpse of Ukrainian soil.

Songs erupt from several members of the group. This is no coordinated venture, but an irrepressible and quintessentially personal response to something that has appealed to their roots. Some one begins with "Shche ne vmerla Ukraina; at the next window someone

Roma Senyk and Tamara Cornelison at RUKH information stand in Kolomiya

else chimes in with "Chervona Kalyna," someone else with a brief lyrical tribute to Volodymyr Ivasiuk. One young man, perhaps less patriotically or romantically inclined, bursts forth with "Ya Mykola, Ty Mykola." One expects the spontaneous tunes to be taken up by others and turned into a sing-along. It doesn't happen. This is an intensely personal moment, not to be shared till later.

In Lviv the group scatters, walking or riding away in the company of relatives who feed them, hover over them, question them interminably about life in America. Some are thrilled with the attention, some overwhelmed.

Most are soon exhausted by the constant companionship of cousins and aunts and uncles who are strange strangers who live in cramped quarters with bad plumbing. But the negative feelings are distinctly counterbalanced by a feeling of being somehow home. "I'm among my own kind, I'm in the land of my forefathers."

They talk about their encounters with relatives and others late into the night, expressing awe and dismay at what they have seen and heard their first full day in Ukraine. "My family started telling me about the famine. They just heard about it last year. They couldn't believe that I've known about it for years... everybody wants to know why I speak in Ukrainian... They don't have any socks. They don't have any vegetables. They don't have any water. They have to stand in line for everything... this place is like the twilight zone."

There has been little preparation for the trip. Not many have bothered to read up on current events in Ukraine. Lviv is just a place their parents talked about and RUKH is something vaguely political. The tour leader, Vera Andrushkiw of Scope Travel, and I are the veterans here. Intermittent and tentative questions begin. "So tell me about this RUKH stuff. Who's this deputy so and so? What are the red and black flags all about?" We answer what we can and Vera distributes some printed materials that brief them on some of the issues that have become suddenly interesting.

Since the departure from Newark airport, the young people have been conversing almost exclusively in English, but now there is a perceptible and inexorable shift from English to Ukrainian. It begins slowly with three or four of them and grows with a momentum that is partially induced by constant contact with families and partially by the environment. Lviv is draped from one end to the other in blue and yellow flags that demand this linguistic salute. They comply.

The journey to Kiev begins with tearful goodbyes in Lviv. The travelers are subdued, reflective. Their encounters in Lviv were happy, generous on both sides, but simultaneously depressing. "How can people live like that?" This time a singalong begins in earnest and lasts late into the night. Copies of the sovereignty declaration (in Ukrainian) are passed from hand to hand and read.

Kiev brings new responses, new insights. This is a big city and not as friendly as Lviv. So much is unfamiliar. The service in the hotel is lousy, the people in the streets are almost unanimously surly. People and places are harder to find. The euphoria of Lviv is replaced by a sort of resignation; for most the best this city has to offer is tourism in its most elementary sense. They visit churches, museums, monuments and dutifully photograph what needs to be photographed.

With the help of Volodymyr Yavorivsky the group manages to get into the Verkhovna Rada and they are allowed to sit in on a session of the Ukrainian Parliament. They meet several of the deputies and Kiev becomes somewhat more exciting. The session itself evokes some ambivalent responses. For some, the language is barely comprehensible. For others, the issues are too obscure and thus boring. A few fall asleep; a few

watch and listen attentively, not always understanding, but somehow profoundly aware of the importance of what they are witnessing.

The weekend arrives and Kiev is almost deserted. Everyone who has the means has gone to Zaporizzhia for the Sich anniversary. The city becomes even more depressing and the opening ceremonies of the Congress of Ukrainian physicians, held in Kiev's magnificent opera house, is not enough to dispel the mood. The train ride from Kiev to Chernivtsi is notably different from the earlier train ride from Lviv. A new tone enters here — critical and somehow unforgiving. "Kiev is the capital of Ukraine; I can't believe how russified everything is..."

Chernivtsi brings new lows. This seems to most of the group the least Ukrainian city they have visited. The only permanent Ukrainian flag, hung over the balcony of the newspaper offices of Molodiy Bukovinets, is easily missed. They don't know anyone here and they don't know what they should be seeing. A hike through the Karpaty, led by an over-zealous guide, turns into somewhat of a forced march for which they are unprepared and about which they vehemently complain. Thoughts about Ukraine are temporarily derailed as the focus shifts to personal discomfort and bruises.

From Chernivtsi a day trip to Kolomiya and Yaremche is arranged. Some of young people are excited about being among the first tourists from America legally allowed to travel to the area. Kolomiya, Ukrainian beyond their expectations, stuns them, but here again they know no one and can't seem to find themselves. Yaremche is even more of a disappointment. "It's a tourist trap," is the general view and the day ends with a prearranged meeting with some Russian youths no one wants to be with.

At this stage of the journey they have recognized and done battle with the system that has run Ukraine for so many years. In Lviv they saw their families victimized; now they themselves have become victims of the powers that be. The minor nuisance of suddenly rearranged schedules and of dealing with bureaucratic decisions over which they have not been consulted and over which they have no control, and the frequent "hurry up and wait" sessions with buses and trains, have become transfigured into an awareness of what it must mean to live this way day after day, year after year, with little else to look forward to.

Leaving Chernivtsi means standing at the train station for two hours, watching other trains pull in and out of the station and tripping over luggage while killing time. Another singalong session begins, but this one has a tone of defiance. The singing is loud, even raunchy, meant to attract attention and force a reaction from someone. Shirt fronts and jacket labels are cluttered with Ukrainian symbols and match the aggressive tone of the music. Once on board the train, they sleep or play cards or plan reunions for their last quick swing through Lviv.

In Lviv a drenching rain doesn't stop anyone from eagerly anticipated meetings with families and new found

Mark Stefaniuk with Mykola Horbal in Kiev

friends. It is over all too quickly and almost all of them have no real desire to leave Ukraine. "I could easily stay here another three weeks... I'm definitely coming back. I know what to expect now. I'll be able to deal with it better next time."

During the last train ride, the one that will take us to Chop and out to Hungary, cards are unpacked in one or two of the coupes and euchre alleviates boredom and

soothes the raw edges of anti-climax. Some sleep, exhausted by too many emotions, too few vitamins, too many disruptions to bodies unaccustomed to the local food and lifestyle. In the coupe I share with Vera Andrushkiv, a small group hesitantly and quietly assembles.

These are a few who have been wounded by the experience and who need to talk it through and seek reassurances. For me, there is a sense of *deja vu*; I see in them the same sense of frustration and helplessness I felt after my first trip to Ukraine, the same despair that nagged at me months after I had returned to my life in America, the same questions and soul-searching about an identity that has been unexpectedly and permanently singed and even scorched by this strange world. In these few, I see the already germinating seeds of a real and concrete need to become involved and to work to change what they have seen. They are hurting because they are not yet capable of seeing how much of an impact their brief visit to Ukraine has made on those people they have met, nor can they truly believe that anything they do can make a real difference here.

There is very little that can be done to comfort them except to tell them how similar my own reactions were, to tell them how many things have changed since last year, to try to impart to them some small bit of my own certainty that there is no road back for Ukraine, that everything here can only move forward. Each of them will probably come to this realization sooner or later; for some it will be harder than for others, but in all of them, Orest Vlokh's prediction has been fulfilled. They will never be the same.

SPOTLIGHT ON: THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA MARKS ITS 65TH ANNIVERSARY AT XXII CONVENTION

by
Myrosia Stefaniuk

Continued from last issue

IRYNA SENYK — HUMAN RIGHTS ACTIVIST AND FORMER POLITICAL PRISONER IN THE SOVIET GULAG, POET, AND UKRAINIAN EMBROIDERY ARTIST — SPEAKS AT LUNCHEON. With the quiet dignity characteristic of her written works, Ms. Senyk extended greetings from Ukraine and expressed gratitude for the diaspora's support during her many years of prison and exile. She then addressed the decisive role of Ukrainian women in determining the future of our nation. As nurturers of children, as activists in the community, as equal participants in Ukraine's current rebirth, it is the women who must deal with the more-embracing tragedy of Chernobyl, namely, the destruction not only of the body, but that of the soul. Women must raise conscientious and informed generations who will understand that in today's world "every large and small Chernobyl is a symptom of its state and status." In a surprise addi-

tion to the program, Ms. Senyk was presented with copies of the newly-published collection of her poetry and embroidery designs, entitled *Linen Scroll*.

PANEL ON CULTURAL PROBLEMS EXAMINED THE DIASPORA'S ROLE IN FINDING SOLUTIONS. Dr. Ulana Klymyshyn, Professor of Archeology at Central Michigan University and Director of the Multicultural Center, examined the role of archeology in preserving national heritage, pointing to the parallel rebirths of national consciousness and interests in past history and culture. The diaspora is vital not only in preserving written and unwritten records, she emphasized, but in disseminating this information to the non-Ukrainian world. Mrs. Vera Andrushkiw, who teaches Ukrainian language and literature at Wayne State University, provided a series of very specific practical proposals on how this can be accomplished. Her comprehensive list included suggestions on manage-

ment and utilization of cultural exchanges and technology, inclusion and interaction with national and world programs and institutions, and the formation of a "think tank" which could study, anticipate and precipitate appropriate action.

PANEL ON UKRAINIAN ORGANIZATIONS IN THE WEST. In addressing the question of "Why Belong to an Organization?" Dr. Wasyl Markus provided a persuasive reply, and elaborated on the structure and fabric of Ukrainian organizations in North America, within the context of which the UNWLA occupies a unique and dynamic place. Expanding on this subject, Ms. Marta Farion-Wyslocka examined the role of the Ukrainian professional woman in Ukrainian Women's League and Ms. Mary Ann Mykoskyj considered the English-speaking membership in the organization.

REPORTS ON SOCIAL SERVICES, SCHOLARSHIPS AND MEDICAL HELP FOR THE CHILDREN OF CHORNOBYL. A deep and lasting impression was made by the reports and audio-visual presentations of commissions on major charitable projects: Support and assistance to elderly women ("Babusi"); Scholarships, relief packages and financial support to schools, churches, orphans and elderly in Brazil, Argentina, Yugoslavia and Poland, and Europe; Aid to the children and victims of Chornobyl. Considering that during the reporting period of 1983-1989 over a half million dollars were distributed in stipends to scholarship recipients in the above-mentioned countries, the dedication and hard work of these UNWLA commissions deserves not only admiration and praise, but serves as a prime model for other organizations and community groups.

PANEL ON ROLE OF THE PRESS. In view of the influential role of the press in the process of restructuring, Dr. Anna Procyk surveyed major journals and magazines published in Ukraine, indicated predominant themes of the articles, the rapid changes in circulation volumes, and the striking absence of women on editorial staffs. Two panelists dealt specifically with the UNWLA monthly magazine, OUR LIFE. Ms. Anna Maksymovych, Librarian at Manor Junior College, spoke about the value of the magazine not only as a link between members but also as a source of updated information on key issues and events. Ms. OIha Kushnir discussed chronic problems of subscriptions and financing for the publication, and offered numerous suggestions for fundraising.

EDUCATION PROGRAMS. Ms. OIha Isayevych, special guest from Lviv's *Mala Akademia Nauk*, a research chemist affiliated with this academy for gifted children and Dr. O. Hrycak, who recently completed her doctorate in psychology and is working in the American secondary school system, spoke about education and upbringing of youth in their respective systems.

The Ukrainian Museum Panel reviewed methods for preservation of cultural artifacts, with Mrs. Stephania Dub and Mrs. Luba Wolynetz discussing the conflicting issue of folk art vs. applied art, and Mrs. Irena Pryjma speaking on oral history collections.

At the XXII Convention Banquet greetings and best wishes were expressed by Michigan's Lt. Governor, Martha Griffiths; U.S. Congressman David E. Bonoir; Mr. Jurij Shymko, President, World Congress of Free Ukrainians; Mrs. Maria Kwitkowsky, President of the World Federation of Ukrainian Women's Organizations and the newly re-elected UNWLA President, Mrs. Maria Savchak. Reinforcing the major themes of the Convention, the evening's featured speaker, Mrs. OIha Isayevych, highlighted the place of the Ukrainian woman in the history of our nation. Starting with the earliest beginnings, she traced the input of outstanding women leaders, as well as that of countless, unnamed, unsung heroines, the women-mothers, who handed down the most valued treasures of language, song, ritual, tradition, and religion from generation to generation. But nothing in our past compares to the tragic fate of the Ukrainian woman in contemporary times, whose suffering ranges from harsh prison sentences and exile to the agony of watching her children be victimized by illness, spiritual deprivation and ecological and moral devastation. In conclusion, she stressed the importance of strength in unity during this most difficult and most enriching time of national rebirth and struggle for self-determination. The banquet's program concluded with the presentation of awards to honorary UNWLA members and to outstanding young professionals.

In addition to reports, panels, planning sessions and lively discussions, the Convention program had time for meeting old friends, touring Detroit's Ukrainian community centers, visiting exhibits of Ukrainian artists and enjoying relaxing evening programs of humor and song.

THE
HELPING
HAND

Youth has a passion for learning, for exploring, which is usually matched in intensity by a feeling of compassion as well as the determination to change the world for the better. In the 1960s the United States wisely capitalized on this by creating the Peace Corps. Since then the program has engaged thousands upon thousands of Americans, mostly youth, in every corner of the globe, as well as in numerous domestic enterprises. These dedicated people gave and continue to give their hearts and hands to teach and help others to help themselves and make life a bit better and easier.

It was in this spirit that Christina Makarushka, a Ukrainian American, graduate of McGill University, a major in political science, joined the Peace Corps.

I met Christina through the miracle of modern electronics, namely through a taped cassette which she had sent to her grandmother in lieu of a letter. Her grandmother in turn, had shared this "letter" with me.

Christina had been in the Philippines for over a year, totally absorbed in the purpose of her work, acclimated to her surroundings, friends with the people around her. From her narration I surmised she had made the adjustment to her new environment and had accepted the fact that life is different for different people in this world. I imagine it was not easy, but there is a marvelous resiliency in the nature of young people which cushions brusque changes, transforming adversities into challenges and adventures.

Just how challenging was Christina's job as a Peace Corps volunteer in a country so totally different from her own, can best be visualized in the following brief description of her most recent successful project — the eye clinic.

Unless assigned to specific projects, Peace Corps volunteers are required to assess the state of their environment and work out a plan of action which will best

benefit the community around them. Christina and her fellow Peace Corps worker Lana were troubled by the government's inattentiveness to eye care for the people. Hence, they decided to launch a major campaign to organize an eye clinic which would operate for a short while in their greater community.

It is relatively easy to organize anything in the States — phones are everywhere, high tech advertising is available, and donated professional services are a good tax write off. But in the Philippines, in rural areas, that is a whole other ball game!

The fund raising efforts by the two Peace Corps workers met with patronizing and condescending responses from local businessmen. The girls even went to see the governor of the region to drum up support for their project. In addition to finding financial backing, they had to find doctors willing to help, secure surgical and medical facility and inform the local people that an eye clinic will be available and how they can take advantage of this.

The net result was remarkable. A four day eye clinic was held and its accomplishments were 31 major eye operations, hundreds of prescriptions for eye glasses were taken to be filled in Manila at very low cost, and countless people, perhaps for the first time in their lives had their eyes examined.

There was pride in Christina's voice when she described this project, and rightly so! In my estimation such an undertaking and its apparent success would be a credit to a seasoned business operative, familiar with all the intricacies of high level planning fundraising, personnel management, etc.

Christina also described the physical environment in which she has lived for a while. As she spoke I heard children's voices at play in the background, punctuated by the powerful call of a rooster. Her house, Christina

ABOUT WOMEN

Helen Slywinsky Petrauskas has been named as one of the U.S. representatives to the Eastern Regional Environment Center in Budapest. Three individuals will speak for our country.

Ms. Petrauskas was born in Lviv, Ukraine. Her family emigrated to the U.S. after World War II. She has a bachelor's degree in mathematics and a doctorate in law from Wayne State University in Detroit. Since 1971 Ms. Petrauskas has been with the Ford Motor Company, first in the Office of the General Counsel as a staff attorney on emissions and safety. From 1977 to 1979 she was assistant director, Automotive Emissions and Fuel Economy Certification. In 1980 Ms. Petrauskas became the director of that office. In 1982 she was named executive director, Environmental and Safety Engineering and elected vice-president in 1983, a position she held until her recent appointment by the White House.

The Center is a new entity to which the United States is contributing \$5 million. Other countries such as Hungary, the Netherlands, as well as the Eastern European community have also contributed to its development. The objective of the Center is to collect and disseminate environmental data, match resources with needs in the region, educate the public and develop institutional capabilities.

Ms. Petrauskas was honored by UNWLA at its XX Convention for extraordinary achievements in her career.

• • •

"A women's place is the House — and the Senate." A popular bumper sticker rightly denotes the political climate of this year's upcoming general elections throughout the country, where women are viable and strong candidates for various high political offices. 10 women

---

said, was made of bamboo and palm. There is no electricity and she sleeps on a mat on the floor, but the neighbors are great, warm and friendly. They are also very poor. The regional industry is farming and fishing, mainly prawn harvesting. The farmers are very much left to the whimsies of the weather, known for long droughts. The fishermen sell the best part of prawns for export and are left with the heads which they utilize in their diets. Life is hard here, Christina said, but uncomplicated.

There is a very positive reciprocal benefit in the Peace Corp. concept which ultimately reaches us all. The volunteer works with different people in foreign countries, in diverse situations, helping them while learning and honoring his or her skills. But more important than that, the volunteer acquires humanity, worldliness and wisdom. Upon his or her return home, these

The Executive Board of UNWLA,
the editorial staff of "Our Life"
and the Administration
extend heartfelt sympathy and condolences to
president of UNWLA
Mrs. Maria Savchak and family
on the loss of her husband
JULIAN SAVCHAK,
who died October 4, 1990.

will seek governorships, 7 will run for the United States Senate and 54 for the House of Representatives.

At the National Organization for Women (NOW) Convention in June, president Molly Yard expressed the outrage of her group over the recent Supreme Court rulings limiting abortions by giving the states new powers or restriction. She said that women are thereby losing their fundamental rights and "that is a tremendous catalyst for pulling people into the political process."

NOW is the nation's largest feminist organization with 270,000 members. Its donations stand at \$10.6 million, which, according to Ms. Yarn will be channelled into the various primary and general election campaigns.

Present at the convention was Diane Feinstein, former Mayor of San Francisco, who is the Democratic candidate for governor of California. This race is very important because California will gain six, perhaps more Congressional seats with the 1990 census, and the governor's voice is very significant in the reappointment of the districts.

qualities are brought into our communities. And that is priceless!

Note: In July of this year the U.S. government suspended its Peace Corps operation in the Phillipines in view of intelligence reports that insurgents of the communist New People's Army had targeted the Corps volunteers for attack. Concerned for the safety of U.S. personnel, the government flew all 261 current volunteers home. According to sources, it is believed that the N.P.A. has murdered eight Americans since April 1989. The Phillipines hosted more Peace Corp volunteers than any other country, about 7,500, in the organization's 29 year history.

Perhaps a Peace Corps program for Ukraine could be organized. There is one being formulated for Hungary and Poland. The volunteers will teach English and small business skills.

В ЧІКАГО ВІДБУВСЯ ОКРУЖНИЙ З'ЇЗД СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Окружний з'їзд відділів СУА Округи Чікаго відбувся 9-го червня. Окружна Управа бажає поінформувати членство СУА про перебіг з'їзду, а тим самим розповісти про себе й свою діяльність.

Округа Чікаго об'єднує 428 членок у 12-ти відділах, які сягають так далеко як Міннеаполіс в Міннесоті, Милвокі у Вискансині і Гаммонд в Індіані. 9 відділів є в Чікаго, однак їхнє членство розпорошене в різних дільницях великого міста.

З'їзд відкрила молитвою голова Окружної Управи Анастасія Хариш. Вона привітала почесну голову Любославу Шандру та присутніх 38 делегаток. Президію з'їзду очолила Марія Дорожинська — голова 84-го Відділу, протоколувала Марія Лібер — голова 102-го Відділу.

В першій частині звітували голови відділів та референтки Окружної Управи. Великий вплив на працю в минулому році мали події, які так несподівано розгортаються в Україні. Вони спонукали членство до більшої активності і розбудили щире бажання допомагати. В тому напрямі проходила праця в багатьох відділах. Крім того, майже всі відділи мають свої вибрані ділянки праці, які повторюються щороку. Так, наприклад, 6-ий Відділ уже п'ятий рік веде світличку "Садок вишневий", 22-ий, почавши від 1952 р., влаштовує "Український День" в Музеї науки й промислу, літературні вечори чи мистецькі виставки, 29-ий влаштовує мистецькі виставки, провадить гурток книголюбів, має вокальне тріо "Пісня". Впродовж 25 років займався світличкою, яку заснував. 36-ий — найстарший в Окрузі (заснований 1932 р.) — влаштовує традиційні базари.

51-ий Відділ бере участь у щорічному "фолкфесті", піклується українською хатою, яка є частиною постійної виставки в музеї в Милвокі. 74-ий — підготує і обслуговує кіоск з експонатами українського народного мистецтва на річному фестивалі парафії св. Йосифа. 84-ий влаштовує літературні вечори самостійно або спільно з Українським Інститутом Модерного Мистецтва. 101-ий — влаштовує "Вишивані вечорниці" і покази моди. 102-ий Відділ влаштовує кожного року дві-три виставки у школах і бібліотеках. Усі разом влаштовують "День Союзянки". Матеріальною базою для них є різдвяні й великодні базари.

У зв'язках з американським середовищем особливо активними були: Марія Пискір — голова 51-го Відділу в Милкові, Виск., та Неоніля Лехман — референтка зовнішніх зв'язків 102-го Відділу в Геммонді, Інд. Окружний з'їзд наділив їх за те особливим признанням. Признання за діяльність у стипендійній акції одержала також Віра Трошук — членка 29-го Відділу. Про стипендії звітувала референтка Ірина Богач-Гаджера. 12 стипендій оплачують Відділи: 22-ий, 29, 74, 84, 102-ий. 14 стипендій оплачують

окремі членки. Крім того Округа має 32-ох спонсорів з-поміж громадянства, які оплачують 61 стипендію. Спонсорів придбали Відділи: 29-ий (найбільше — 18), 22, 74, 84, 102-ий. У звітному періоді Округа переслала 12,360.00 дол. на стипендійну акцію СУА.

Працю в ділянці суспільної опіки реферувала Стефанія Форович. Крім численних пакунків з одягом і харчами до Бразилії Європи не забували також про своїх немічних та хворих, які перебувають у шпиталях чи піклувальних домах. Спонтанно відгукнулися на заклик Екзекутиви СУА провести збірку на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля, вислід якої був 12,508.00 дол. Найбільш активним у придбанні фондів на допомогу Україні був 101-ий Відділ, який 10 березня влаштував розваговий вечір "Весняний розрух", присвячений пам'яті композитора Володимира Івасюка. Вечір пройшов з великим успіхом.

В кінці звітувала голова Окружної Управи Анастасія Хариш. Спершу з'ясувала завдання СУА в період процесу духовного відродження України. Відтак, розглядаючи однорічну діяльність Округи, позитивно схарактеризувала працю окремих відділів та референток. Найбільшим успіхом в часі її однорічної каденції було створення 85-го Відділу ім. Катрусі Зарицької, урочисте хрещення якого відбулося у вересні 1989 р. Того ж року в жовтні 102-ий Відділ в Геммонді, Інд., відзначив своє 20-ліття, а 40-ліття діяльності відзначив 22-ий Відділ, один з найстарших і найбільш численних відділів Округи. З признанням підкреслила, що на XXII Конвенції СУА в Дітроїті відділи 6-ий, 22, 29, 74, 84, 85 і 102-ий були відзначені за зразкове виконання своїх обов'язків, а членка 101-го Відділу Марта Фаріон-Вислоцька виголосила доповідь "Жінка-професіоналістка в рядах СУА". Як голова координувала працю усіх відділів і референтур. Брала участь у річних засіданнях Головної Управи та конференціях окружних управ в Нью-Йорку. Репрезентувала Округу в усіх діях національно-громадського життя. Закінчуючи свій звіт, висловила щире подяку Окружній Управі, особливо заступниці голови Олені Харкевич за дружню співпрацю.

Після короткої перерви виступила почесна голова Округи Любослава Шандра. Вона звернула особливу увагу на важливість Конвенцій СУА та відповідну до них підготовку, а також з'ясувала роль організованого жіноцтва СУА в допомозі Україні в часі її релігійного і національного відродження. Після виміни думок на вищезгадані теми Окружний з'їзд вибрав нову Окружну Управу, яку вдруге очолила Анастасія Хариш. Округа Союзу Українок Америки в Чікаго є в добрих руках.

Приємною несподіванкою з'їзду було надання грамоти почесного членства Окружній Управі Лені Басюк, довголітній кореспонденційній секретарці за

"ФЕСТИВАЛЬ СПАДЩИНИ" У ГОЛДЕНІ

*Учасниці "Фестивалю спадщини" в Голдені, Колорадо
Participants in the festival "Heritage" held in Golden, Colorado*

Кожного року в оточеній високими горами долині, в якій лежить колишня столиця Колорадо місто Голден, відбувається "Фестиваль спадщини". В ньому беруть участь різні етнічні групи, що живуть у цій околиці. Однією з таких груп є Союз Українок Америки, який оце вдруге бере в ньому участь. Сталося це, мабуть, тому, що наш Відділ дуже відмолод, а молоді набагато меткіші і швидше орієнтуються, де діється щось такого, з чого ми, як етнічна одиниця, могли б мати моральну і матеріальну користь.

Минулого року робили ми перші кроки, а цьогорічна наша участь у фестивалі увінчалася успіхом. У відкритті "Фестивалю спадщини" наш Відділ був добре організований. На чолі походу йшла у прекрасному покутському одязі, з великим синьо-жовтим прапором Т. Винар. За нею з калачем на вишитому рушнику крокувала одягнена у полтавський одяг О. Одежинська. Таблицю з написом "Союз Українок Америки", по-мистецьки виконану Л. Мар-

її зразкову, віддану працю в Округній Управі від початків її заснування в 1962 р.

Цьогорічний Округний з'їзд відбувся в історичному році відновлення Союзу Українок в Україні. Як подає преса, членки Союзу Українок визначили свою роль такою основною засадою: "Український народ доти не піднесеться ні матеріально, ні культурно, доки не виховає його від коліски розумна, свідома українська мати".

Нашим завданням буде їм в тому допомогти.

Словом подяки та молитвою "Богородице Діво" голова закрила з'їзд.

*Ярослава Панчук,
пресова референтка*

тинюк-Гладкою, несла "полтавка" З. Морозевич-Городська і "гуцулка" О. Фіглюс. Далі слідували два маленькі козачки М. і Б. Желеми, а їхні сестрички-"полтавки" Ева і Соня гордо крокували за ними. Відтак йшло, замикаючи похід нашої групи, старше жіноцтво США.

Наш прилавок був дуже гарно прикрашений вмілими руками молодших членок Відділу. Назовні висіла гарно виконана мапа України, а охочі могли брати і читати брошури про Україну, купувати предмети, виконані талановитими руками членок нашого Відділу, насолоджуватися нашими тортами, печивом.

Увагу відвідувачів привертав показ писання писанок, який вміло проводила О. Одежинська, а виручала її час від часу З. Городиська. Крім цього, були ще вишивальниці, які пояснювали спосіб вишивання.

Під час мистецької програми виступали дві молоденькі танцюристки Соня і Ева Желеми, танцювальний ансамбль, що складався з самих американців у народному полтавському одязі, який зібрав гучні оплески. А новий на нашому терені дівочий балетний гурток відтанцював два танки до мелодій українських пісень. Керівничкою цього гуртка є нова наша членка Світлана Кириченко.

В загальному фестиваль пройшов вдало, з великим моральним і матеріальним успіхом. Завдячуємо його у великій мірі працюючим жінкам, добрій організації чергувань під проводом М. Василюк-Арнольд і всім, що причинилися до його проведення.

*О. Морозевич,
пресова референтка*

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР

проф. Володимира Барагури в Чикаго

"Хоч все, що нині приходить з України, захоплює, із подихом рідної землі, однак не годиться проходити мимо явищ, що діються тепер довкруги нас, в країні нашого еміграційного довкілля, бо і ця творчість важлива та корисна, вона є доповненням цієї вітки української культури, якою є писане слово". Цими влучними словами Іванна Горчинська відкрила авторський вечір проф. Володимира Барагури, встановлений 22-им Відділом США в Чикаго, який відбувся 28-го квітня ц. р. в приміщенні Українського Інституту Модерного Мистецтва. Ім'я автора — педагога, редактора, журналіста та письменника — не чуже українській спільноті. Зокрема, поява його останніх двох книжок "Калиновий міст" і "Як я став журналістом", збірки автобіографічних нарисів і оповідань, знайшла не лиш прихильну критичну оцінку, але і численних читачів, що сьогодні, в пору обіднього сприймання літературного слова, є чималим авторським успіхом.

У програму вечора включені були надруковані і ще не надруковані оповідання, нариси, спомини. Ведуча Іванна Горчинська представила зібраним гостям автора проф. В. Барагуру, читців-союзників Люсю Самбірську, Христю Боднарук, Христю Харкевич-Дзюк і попросила до слова проф. Мирослава Семчишина, відомого науковця, педагога, приятеля автора ще зі студентських часів у Львові. У блискуче виголошеній аналітичній подачі промовець накреслив творчу силуетку Володимира Барагури, його багатогранний письменницький талант, який зразу проявився у творах для молоді і дітей ("Меч і книга"), опісля в автобіографічних виданнях, що охопили роки дитинства, юности аж до студійних часів. Завдяки прикметній його творам безпосередності вислову, теплому сантиментові, заправленому гумором, завдяки загальнолюдській тематиці, близькій кожній людині, автор зумів нав'язати контакт із читачем і знайти відповідне місце серед прозаїків нашого літературного світу.

В першій частині вечора автор прочитав "Стаю на шлях журналістики", "Хлопчина з сонцем у кишені" та гумористичний воєнний спомин. Володимир Барагура вміло попровадив нас шляхом у минуле, у часи наших молодечих сподівань, великих задумів на майбутнє, палких поривів, які напевно зуміли віджити давніми живими кольорами в призабутій уяві не одного слухача. Зокрема вартісний і цікавий був спогад про "хлопчину з сонцем у кишені", Богдана Ігоря Антонича. Авторове знайомство і студентські зустрічі з поетами, його влучні спостереження дали змогу слухачеві глибше зрозуміти його поетичні твори, наблизитися близько до цього вийнятого, Богом обдарованого поета. Опісля Люся Самбірська

в повній драматичній експресії передачі розказала "Зустріч зі смертю", воєнний епізод з життя автора. До цього самого циклу можна зачислити спомини "Заборонене кохання", історія трагічної любови німецького старшини до дівчини-єврейки, яку з емоційним зрозумінням і бездоганною дикцією прочитала Христя Боднарук. Закінчив першу частину програми повний гумору спомин юного гімназиста Чіпки "Зустріч і розстання з Мельпоменою". Дотепна і вдала інтерпретація трагікомічних переживань героя у виконанні Христі Харкевич-Дзюк викликала живу реакцію публіки, а неодному слухачеві напевно пригадався подібний епізод із "театральної кар'єри" його юних літ, бо хто ж її не переживав? Милою несподіванкою був виступ Роми Турянської, секретарки Літературного Фонду ім. І. Франка в Чикаго, яка теплими словами привітала проф. Барагуру, згадавши його нагороджені твори та побажала успіхів у дальшій творчій праці.

У другій половині програми розповідь про "Зустріч з русалкою у хвилях океану" Люся Самбірська з притаманним їй нарраторським хистом, по-мистецьки відтворила історію літньої пригоди сеньйора Пляжука, нав'язав романтикою, ностальгічним почуттям туги за молодістю, сповнену глибоких філософських міркувань, без зайвого песимізму, а радше забарвлених ясними кольорами надії. Опісля взяв слово сам автор. Він прочитав дотепний спомин "Наша весільна учта" і автобіографічний нарис "Почілунок перед дзеркалом". Цей останній — історія молодого кохання, переданий з безпосередньою щирістю, поетичним ліризмом, із дуже гарним ностальгічним епілогом, залишив довготривале враження серед присутніх. У заключному слові голова 22-го Відділу Ольга Мартинюк склала щире подяку авторові, виконавцям програми вечора та попросила присутніх гостей на перекуску з кавою і солодким.

У дружній атмосфері любителі мистецьких імпрез ще довго гурорили, обмінювалися думками, а давні приятелі і друзі автора мали змогу особисто його привітати і придбати недавно видану книжку "Як я став журналістом". Підсумовуючи враження, мимоволі нагадуються мені слова народної пісні (вжиті автором у вступі до "Калинового мосту") "Літа мій молодії, йдять до мене в гості", які є мовби квінтесенцією цього справді вдалого вечора. Якщо заміром Володимира Барагури було зупинитися на час із нами на калиновому мості нашої життєвої мандрівки і дозволити пройденим молодим літам погостювати у нас, зогріті теплом юних днів наші серця, то це йому цілком вдалося.

Мирослава Дрималик-Шевчик

УСПІШНИЙ ДЕНЬ СОЮЗЯНКИ

В Чикаго літній сезон кожного року розпочинається традиційним Днем Союзянки на українській відпочинковій оселі над Круглим Озером в Равнд Лейку. День Союзянки — це єдина імпреза, що її влаштовують спільними силами всі тринадцять відділів Союзу Українок Чикагської Округи. Цього року День Союзянки відбувся в неділю, 24 червня, при чудовій погоді. Підготовкою імпрези займався комітет, який очолювала Ірена Попович, членка 74-го Відділу. Хоч в той же кінець тижня у Чикаго відбувалося кілька інших українських імпрез, на День Союзянки прибуло багато союзянок і гостей.

Польову Службу Божу відправив о. М. Панчук з парафії свв. Володимира і Ольги в сослуженні диякона о. М. Орищука. Співав хор "Прометей" тієї ж парафії під диригентурою Н. Савин.

Невдовзі, по 12-ій год. полудня, почала працювати кухня. Гостям смакували страви, приготовані союзянками. Популярний чикагський ансамбль "Лідан" розважав гостей прегарними піснями. Та найкраще, мабуть, забавлялися діти, для яких членки 6-го Відділу приготували невеличку програму з учас-

ттю справжнього чародія. Він виводив різні цікаві магічні штуки, а малята асистували йому в цьому.

Важливою атракцією дня була розгривка льотерії, що втішалася цього року особливою популярністю й дала багатьом гостям нагоду виграти цінні мистецькі твори. Всі виграші — твори українського мистецтва — були подаровані окремими Відділами СУА Чикагської Округи. Льотерія ця була також важливим джерелом прибутку.

Крім запланованої програми присутні мали нагоду побачитися з друзями й знайомими, поготорити серед чудової природи. А говорити було про що, бо дав нам Бог дожити до часу, в якому відбувається багато цікавого, нового.

Комітет цьогорічного Дня Союзянки щиро дякує членкам СУА за участь і поміч у цій імпрезі. Також дякуємо й гостям за те, що взяли участь у нашому традиційному святі. Просимо й на майбутнє не минати наших починів!

Оксана Роздольська

СВІТОВА КООРДИНАЦІЙНА ВИХОВНО-ОСВІТНЯ РАДА

К У Т О К П О Р А Д

ПИТАННЯ:

Мій вісімнадцятилітній син поїхав в Україну відвідати рідних та товаришів-однолітків. Минулого літа, перебуваючи два тижні у Львові, він запізнав багато ровесників, з якими протягом року листувався, а тепер, набравши повні валізки книжок: з історії, молитовників, співаників, пластових посібників — поїхав. Мушу признатися, що моє материнське серце раділо, коли я спостерігала, з яким ентузіазмом він готувався до цієї поїздки. Відкидала я всі побоювання і материнський страх, який час від часу закрадався в душу.

Минулого тижня зустріла я заслуженого, чільного і загальношанованого громадянина нашої спільноти. З його уст я почула, що на Україну їхати молодим людям, з огляду на радіяцію, небезпечно, що мій син там може щось з'їсти і це, за роки, може відбитися на його здоров'ю, що ми повинні оберегти нашу молодь і не наражувати її на небезпеки в Україні.

Скажіть, будь ласка, чи справді я недобра мама, яка наражає дитину на небезпеку, дозволяючи їй їхати в Україну? Чи Канаді моєї дитини більше потрібно, як Україні сьогодні? Що сталося з патріотичними гаслами, закликами до посвяти, які мій знайомий часто виголошував при нагоді рідних свят?

Марта

ВІДПОВІДЬ:

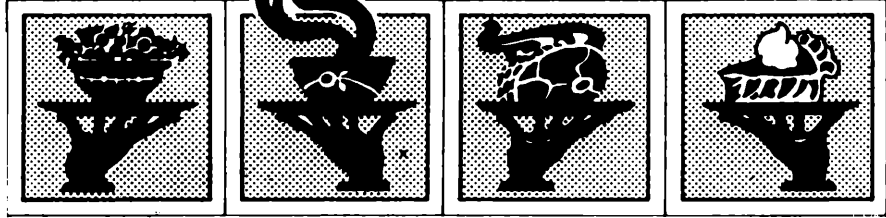
Дорога Пані Марто! Вашу поставу, як матері, можна тільки привітати! Споконвіку українські жінки мужньо подавали зброю своїм чоловікам чи синам і, стиснувши серце, благословляли їх на геройські подвиги в ім'я Батьківщини. Адже тримати коло себе дорослих юнаків було і є неславно, хоча безпечно. А тут звичайна поїздка на Україну в ролі туриста. Яка ж це небезпека?! Адже 35 мільйонів українців живуть в рідному краї і працюють для нього. Багато з них дійсно ризикували своїм здоров'ям, ліквідуючи наслідки катастрофи в Чорнобилі. Вони ж чиїсь сини, однак рятували край від невидимої смерті. А інші, як, наприклад, В. Яворівський, ризикуючи свободою своєю, порушували питання екології країни.

Так, виголошувати патріотичні заклики до посвяти — це одне, а віддати частину себе — це вже інше. На той другий східці піднімаються тільки справжні сини України. Вони сьогодні борються за її незалежність. Чи не до помочі їй ми, політична еміґрація, готувались понад сорок років?

Любомира

наше харчування

У листопаді Америка святкує День Подяки, який має дуже давню традицію. В 1987 і 1989 рр. у жовтневих числах "Нашого Життя" ми подавали приписи на страви, пов'язані з цим святом. Тим разом подаємо дещо інші варіанти для святкової гостини.

НАЧИНКА ДО ІНДИКА

11 горняток нарізаного в кубики білого хліба

1 кістка масла або маргарини

1 велика цибуля, дрібно нарізана

¾ фунта печериць, тонко нарізаних

1 ложечка розмарину (Rosemary)

½ ложечки перцю

1 ¼ горнятка дрібно нарізаної селери

1 ложечка шалвії (sage)

2 середньої величини яблука, обрані, без зернят, тонко нарізані

½ горнятка дрібно нарізаної ковбаси без оболонки (sweet italian sausage)

1 ¾ горнятка курячого бульйону

Нагріти піч до 250°. На лист до печення накласти хліб і пекти 20 хвилин. У великій сковороді (пательні) стопити масло, додати цибулю і смажити її, щоб була м'яка. Додати печериці і варити, щоб зм'якли (8 хвилин). Додати селеру і яблука, варити, мішаючи, 4 хвилини. Всипати перець, шалвію і чебрець і все разом додати до миски з хлібом. Замішати. На пательні бульйон, добре вимішати, посолити до смаку. Перед начинюванням вистудити. Начиненого індики пекти при температурі 375°, часто поливаючи. По годині печення накрити брунатним папером. Припис на підливу ми подали в жовтневому числі "Нашого Життя" в 1987 р.

КОНСЕРВОВАНІ ГРУШКИ

З ЖУРАВЛИНАМИ

(на 8 осіб)

12 унцій журавлин (cranberry)

½ горнятка цукру

3 грушки, обрані без зернят, дрібно нарізані

1 горнятко сушених фіг, дрібно нарізаних

½ горнятка червоного вина (port wine)

1 ложечка імбиру (ginger)

1 ложечка цитринової шкурки

У Ф. Р. або електричному змішувачі добре розтерти журавлини з цукром. Дати до миски, додати решту складників і добре змішати. Накрити і вкласти до холодильника найменше на 4 години перед подаванням.

БРЮСЕЛЬКА З КАШТАНАМИ

(на 8 — 10 осіб)

1 фунт каштанів (chestnut)

4 ложки масла або маргарини

1 — 1½ горнятка курячого бульйону

1 ложка помідорової пасту (paste)

сіль і перець

¼ ложечки чебрецю (thyme)

2 фунти брюсельки (brussels sprouts)

¾ горнятка вершків (може бути "half & half")

Обрати каштани з лушпинки*. Стопити масло у великій сковороді (пательні) і вкласти туди каштани одною верствою. Тушкувати на малому вогні, часто потрясаючи пательнею, щоб каштани були зовсім покриті товщем. Налити стільки курячого бульйону, щоб покрив каштани, додати помідорову пасту і чебрець. Варити 25 хвилин, щоб каштани були м'які.

Тим часом приготувати брюсельку та варити її до м'якості, але не переварити. Відцідити і завити в паперовий рушник. Коли каштани готові, вийняти їх, а рідину варити, щоб виварилася наполовину, додати вершки і варити, щоб згусли. Додати до підливи каштани і брюсельку, пригріти, потрясаючи пательнею, щоб все було покрито підливою.

*Щоб обірати каштани, треба на плоскій стороні нарізати у формі "Х". Вкласти до посуду зі зимною водою і варити до закипіння і ще одну хвилину. Вибирати по 3 — 4 каштани і знімати лушпину.

ЛАКОМИНКА З ГАРБУЗА З

МИГДАЛЕМ (на 10 — 12 осіб)

24 бісквітні пальчики (Lady fingers)

2 конверти желатини без смаку

2/3 горнятка молока

1/3 горнятка рому (rum)

4 яйця — розділені

2/3 горнятка брунатного цукру

2 горнятка гарбузового пюре (може бути з баньки)

1 ложечка помаранчевої шкурки

по ½ ложечки цинamonу, мускатного горіха (nutmeg)

по ¼ ложечки імбиру (ginger) і гвоздиків (cloves)

1 горнятко вершків (heavy cream) вбити з 3-ма ложками цукру

½ горнятка зрум'яненого змеленого мигдалю,

Тортівницю в промірі 9 інчів виложити довкруги бісквітними пальчиками. У великій ринці змішати молоко, желатину, ром, жовтки та 1/3 цукру. Варити мішаючи на легкому вогні, щоб згусло. Зняти з вогню, додати гарбуз, помаранчеву шкурку та спеції (коріння). Хай простигне. У малій мисці вбити білки на піну, додаючи решту цукру, легко змішати з масою і влити до приготованої тортівниці з бісквітними пальчиками. Накрити плястичним папером вкласти до холодильника найменше на 6 годни. Перед поданням прикрасити додатково вбитими вершками або готовими "ready whip" та цілим мигдалем.

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Щоб розморозити індики, треба перекласти його з морозильника до холодильника в тому самому опакуванні та залишити на 24 години.

Для кращого знімання шкури з курей вживати до того паперовий рушник, щоб шкура не висовгувалася з рук.

Волоські горіхи є смачні, якщо їх зрум'янити. Нагріти піч до 350°, розкласти горіхи (без лушпини) на лист до печення і пекти 12 хвилин. Можна теж вживати мікрохвильову піч (micro wave): накласти горіхи на скляну тарілку і наставити піч на високу температуру "high" на 5 хвилин.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ — НА ФОНД ДОПОМОГИ ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ

У світлу пам'ять покійного мого мужа **Мирослава Гентоша** на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля **510.00 дол.** зложили такі особи: Марія і Омелян Гельбіки, Надя Стадницька, Неоніля Кліш, Ярко Цігаш, Галина Цігаш, родина Левицьких, Хризанта і Роман Гентиші, Марія і Мирон Масюки, Олена і Стефан Гіди, Теодора і Роман Бриттани, Богдан Саєвич, родина Саєвичів, Софія Анкуров, Оксана Ванчицька.

Йоанна Гентош

Замість квітів на могилу нашої членки **бл.п. Евелен Контоьс**, складаємо 20.00 дол. на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля, мужеві та доням висловлюємо щирі співчуття, **Управа і членки 99-го Відділу СУА, Вотервліт, Н.Й.**

Замість квітів на могилу в Україні **бл.п. Софії Шмагали**, матері нашої членки Анастасії Голубець, складаємо 15.00 дол. на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля, шановній родині висловлюємо наші щирі співчуття, **Управа і членки 99-го Відділу СУА, Вотервліт, Н.Й.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. д-ра Мирона Комара**, мужа нашої членки, складаємо 15.00 дол. на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля. Дружині Марії та синам висловлюємо глибокі співчуття, **Управа і членки 99-го Відділу СУА, Вотервліт, Н.Й.**

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

НА БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

250.00 дол. — Знаючи значення Українського Музею для загального добра громади та українського народу, з нагоди 80-ліття існування Українського Братського Союзу, головна Управа на своїх річних нарадах призначила повищу суму на буд. фонд.

40.00 дол. — Володимир Буцяк

20.00 дол. — Ізидора Боярська

На Тривалий Фонд ім. інж. Євгена і Ірини Мельник 1,360.00 дол. жертвує інж. **Євген і Ірина Мельник.**

НА ПОТРЕБИ МУЗЕЮ

600.00 дол. — на закуп музейних експонатів дарує **Ярослава Ярославич.**

Замість традиційного Ювілею **80-ліття моєї дружини Галини** передаю дар **250.00 дол.** на Український Музей в Нью-Йорку, муж **Стефан Волянський.**

ПОЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

75.00 дол. — Августин і Алла Юзьв'яки; **56.00 дол.** — Володимир Чернодольський; **15.00 дол.** — д-р Ярослава Грабович; **10.00 дол.** — Марія Іващенко; Анна Герасименко.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

Замість квітів на могилу **сл.п. Анни Мельник із Супінських** складаю 25.00 дол. на Український Музей в Нью-Йорку, **Галина П. Кохановська.**

Замість квітів на могилу **бл.п. д-ра Юрія Кушніра** на Український Музей в Нью-Йорку складають 25.00 дол. **Марія і Мирослав Лабуньки.**

В пам'ять **бл.п. д-ра Юрія Кушніра** складають на Український Музей 100.00 дол. **д-р Клементій і Ольга Рогозинські.**

На свіжу могилу **бл.п. д-ра Юрія Кушніра** складають 25.00 дол. на Український Музей **Володимир і Теодозія Старожинські.**

На вічний спомин **бл.п. Марії Свистун, Округна Управа Відділів Огайо** складає 50.00 дол. на Український Музей.

В пам'ять незабутньої тети **сл.п. Софії Федак-Мельник** 25.00 дол. на Український Музей складають **Христя і Юрій Навроцькі.**

В пам'ять довголітнього приятеля **сл.п. д-ра Юрія Кушніра** складають 20.00 дол. на Український Музей **Христя і Юрій Навроцькі.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Софії Питляр** складаю 25.00 дол. на Український Музей в Нью-Йорку — **Марія Палідвор.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Марії Дигдалевич** складаю 25.00 дол. на Український Музей в Нью-Йорку — **Марія Палідвор.**

В пам'ять **сл.п. Марії Дигдалевич** 75.00 дол. на Український Музей зложили: **Брус, Мері Анн, Андреа, Фред і Брус мол. Боззі.**

Замість квітів на свіжу могилу шваґра і вуйка **бл.п. Василя Оленського** складають 50.00 дол. **Марія Оленська і Володимир і Аркадія Петришини.**

У світлу пам'ять замученої москалями **Людмили Старицької-Черняхівської** 25.00 дол. на Український Музей складає **Дарія Н. Кузик.**

У світлу пам'ять **бл.п. д-ра Романа Дзядова** складають пожертву на Український Музей в сумі 50.00 дол. **Лідія і д-р Осип Оришкевичі.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Марії Струмінської** жертвую 20.00 дол. на Український Музей в Нью-Йорку **Марія Івасютин.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Володимири Нагорняк** складають 25.00 дол. на Український Музей **Борис і Марта Левицькі.**

У світлу пам'ять **бл.п. д-ра Юрія Кушніра**, мужа моєї шкільної товаришки Віри, складаю 25.00 дол. на Будівельний Фонд Музею, **Ольга Дубик.**

**СОЮЗОВІ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
(СТИПЕНДІЙНІЙ АКЦІЇ)**

ПОДЯКА

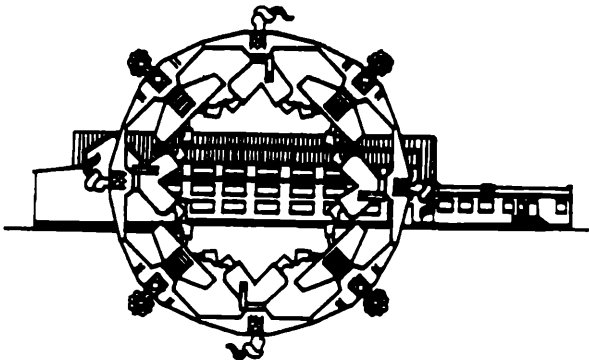
**СУСПІЛЬНОЇ
ОПІКИ**

Щиро дякуємо всім жертводавцям з громадянства, членкам СУА, які зложили датки на Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля та на Фонд Суспільної Опіки — Допомога Україні.

Рівно ж дякуємо всім, які складають пожертви з різних нагод, які поміщуємо на сторінках журналу СУА — "Наше Життя". В цей спосіб підтримують фонди Суспільної опіки.

Подаємо листу жертводавців, що зложили на "Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля":

Теофіль Кулик
(через 70-ий Відділ) ..... 2,000 дол.
Неоніля Кліш ..... 1,000 дол.
Ірена Кушнір (Філядельфія) 200 дол.
Борис Галаган ..... 100 дол.
Д-р Богдан і Мотря Томківи.. 100 дол.
Я.Я. Букачевські ..... 30 дол.
Н. Найко ..... 25 дол.
83-ий Відділ ..... 5,390 дол.
101-ий Відділ ..... 5,000 дол.
99-ий Відділ ..... 3,000 дол.
33-ий Відділ ..... 2,938 дол.
70-ий Відділ ..... 2,573 дол.
Окружна Управа Чикаго .. 2,400 дол.
43-ий Відділ ..... 2,000 дол.
28-ий Відділ ..... 2,102.50 дол.
78-ий Відділ ..... 1,702 дол.
47-ий Відділ ..... 1,685 дол.
Округа Огайо ..... 1,514 дол.
119-ий Відділ ..... 1,407 дол.
2-ий Відділ ..... 1,268 дол.
64-ий Відділ ..... 1,252 дол.
24-ий Відділ ..... 1,248 дол.
53-ий Відділ ..... 1,140 дол.
1-ий Відділ ..... 1,100 дол.
57-ий Відділ ..... 1,080 дол.
74-ий Відділ ..... 1,008 дол.
29-ий Відділ ..... 1,000 дол.
7-ий Відділ ..... 974 дол.
17-ий Відділ ..... 716 дол.
62-ий Відділ ..... 620 дол.
Д-р Олег і Іванна Ратичі
(через 65-ий Відділ) ..... 600 дол.
22-ий Відділ ..... 575 дол.
36-ий Відділ ..... 551.50 дол.
66-ий Відділ ..... 500 дол.
35-ий Відділ ..... 416 дол.

ПОДЯКА
ДИРЕКЦІЯ, ВЧИТЕЛЬСЬКИЙ КОЛЕКТИВ
ТА УЧНІ ШКОЛИ ІМ. Т.ШЕВЧЕНКА
У БІЛОМУ БОРІ
ВИСЛОВЛЮЮТЬ ЩИРУ ПОДЯКУ

СТИПЕНДІЙНІЙ АКЦІЇ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

за грошову допомогу_ 4.615000 зл.

у шкільному році 1989/90 на стипендія учням
в Білобірській школі **ДИРЕКТОР ШКОЛИ**

(Signature)

БІЛИЙ БІР 1990.02.10

13-ий Відділ ..... 402 дол.
11-ий Відділ ..... 410 дол.
30-ий Відділ ..... 380 дол.
84-ий Відділ ..... 377 дол.
107-ий Відділ ..... 351 дол.
65-ий Відділ ..... 315 дол.
Округа Філядельфія ..... 220 дол.
88-ий, 10, 102 і 108 Відділи — по 200
69-ий Відділ ..... 178 дол.
26-ий Відділ ..... 155 дол.
81-ий Відділ ..... 145 дол.
67-ий Відділ ..... 100 дол.

Тамара Панкевич
(через 65-ий Відділ) ..... 100 дол.
18-ий Відділ ..... 65 дол.
Лідія Черник,
реф. суспільної опіки СУА

ФОНД СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ
— ПОМІЧ УКРАЇНИ

83-ий Відділ — 1,050 дол.

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА

за час від 6 березня до 30 червня 1990 р.

20,000.00 дол. — Микола і Мей Бойчуки, Н.Дж. (86);
5,000.00 дол. — Стефан і Володимира Сливозькі, Н.Й. (64);
1,000.00 дол. — О. Гелемей (70);
750.00 дол. — СУАвстралії, СО Південна Австралія;
625.00 дол. — д-р А. і М. Мацюраки (74);
600.00 дол. — М. і О. Гнатейко (86);
515.00 дол. — Н. Мандрусак (28);
525.00 дол. — Анна Еплгейт (86);
по 500.00 дол. — С. Богданович (21), д-р І. і К. Гапії (86), Р. Колтунюк, Кол., Е. і М. Наливайки, Мін., С. і Е. Новаківські, Па., Н. Татунчак (90);
по 450.00 дол. — Укр. Національна Кредитова Співка, Монреаль, С. і О. Приймаки (86);
по 400.00 дол. — М. і Л. Домбровські (через СУАвстр. ім. Х. Кононенко), д-р Р. і М. Дикуні (84), Г. Мартинюк (007), Іван Свищук (29);
370.00 дол. — С. і О. Гіби (82);
365.00 дол. — 99-ий Відділ СУА
360.00 дол. — В. Тарашук, Мін.;
по 350.00 дол. — Дж. і Д. Вайлдери (72), Й. Гентош, Філя., Н. Даниленко, Філя., А. і Л. Клецори, Н.Дж., П. і Л. Козіцькі (91), Н.Н., Чікаго, М. і Л. Осадци, Па., І. і М. Процінські, Ві., С. Сарвади, Чікаго;
320.00 дол. — 119-ий Відділ СУА;
по 310.00 дол. — 5-ий Відділ СУА, 28-ий Відділ СУА;
по 300.00 дол. — М. Білас, Па., д-р Р. Білак (47), Неоніла Кліш, Філя., д-р Н.Т. Кмета, С. Котик (72), Я. і І. Куро-

вицькі (83), Д. Кузик, Н.Дж., А. Литвин, Н.Дж., Ю. і А. Мицаки, Н.Й., Б. Мисько (89), М. і О. Павліві (34), С. Стадник (29), І. Яринюк (76), 32-ий Відділ СУА;
по 275.00 дол. — д-р П. і І. Джулі, Міч., 22-ий Відділ СУА;
по 270.00 дол. — А. і Л. Долинські (86), Рома. Шуган (104);
по 260.00 дол. — П. і Л. Дармограї, Н.Дж., Лідія Кий (13), Богданна Осадца (11), Я. і О. Чипаки, Н.Дж.;
255.00 дол. — Лідія Стасюк (82);
по 250.00 дол. — Анна Андріюк, Н.Й., О. Бачинська і Т. Кіс, Н. Дж., о. Дж. Бінковський (21), С. Бойчук (78), М. Віршук, Па., В. і К. Воловодюки (86), Б. Р. Городиський (76), І. Гаврилів (43), О. і Н. Даниші, Сіатл, Олег Н. Декайло, Н.Й., д-р Р.Т. і В. Демуси (84), В. і О. Фединаки (84), Фіртст Сек Бенк (29), Р. і А. Королі (119), В. і А. Кравчуки (86), Стефанія Лаба, Роч., Л. Лапичак-Лесько (86), А. Максимович (43), Григорій Мельник (009), М. і О. Мочули (70), Дж. Печенюк (29), д-р М. Перейма (49), М. і Л. Прокопи (64), Самопоміч Філя. (43), В. Шехович, Н.Й., Марія і Соня Слободяни (4), Ольга Смаць, Н.Дж., М. Сосяк, Бразилія, Степові Відьми, Австралія, СУАвстралії ім. Лесі Українки, Г. Утриско, Філя., В. і Л. Чепілі (43), Я. Яцковський (57), А. і Д. Якубовичі (99), 43-й Відділ СУА, 76-ий Відділ СУА, 83-й Відділ СУА, 91-ий Відділ СУА;
244.16 дол. — А. Сардига (через СУАвстр. ім. Х. Кононенко);
по 225.00 дол. — В. Гординська (63), Й. і В. Лішинські, Ютика, Б. Турченко (90);
по 220.00 дол. — М. Вакуловська, Філя., Ольга Заремба (24), О. і С. Казанівські (29), Л. і Е. Кушнірі (67), В. і І. Ліси (64), А. і Т. Раки (83), А. і І. Чайки (33), д-р А. і Д. Якубовичі (99));

*****

100-ТИСЯЧНИЙ ФОНД ІМ. О. ЛОТОЦЬКОЇ

В місяцях: квітні, травні і червні вплинуло:

у рубриці "Замість квітів і подяк" .... **205.00 дол.**

В пам'ять **бл.п. Анни Настюк** передаю 25.00 дол. на Фонд ім. Олени Лотоцької — **Михайло Литвин.**

В пам'ять **бл.п. Василя Кучкуди**, мужа п. Пелагії, членки-основниці 28-го Відділу СУА в Ньюарку, пересилаємо 20.00 дол. на Фонд ім. О. Лотоцької — **Омелія і Михайло Цяпки.**

В світлу пам'ять **Анни Настюк**, основниці і довголітньої голови 28-го Відділу, членки склали на Фонд О. Лотоцької 100.00 дол., в тому: **25.00 дол.** — Пелагія Кучкуда; **по 10.00 дол.** — Надя Бігун, Зеня Воробець, Анна Гут, Лідія Гладка, Марія Плакида, Марія Робак, 28-ий Відділ СУА; **5.00 дол.** — Настуня Бохонок. **На Суспільну Опіку — 125.00 дол.,** в тому: **30.00 дол.** — Остап і Слава Олесницькі; **15.00 дол.** — Пелагія

Кучкуда; **по 10.00 дол.** — Софія Андрушків, Зеня Воробець, Ольга Гнатик, Анна Дубас, Люба Лапичак, Ольга Муссаковська, Євгенія Ратич, Омелія і Михайло Цяпки. Родині покійної висловлюємо найщиріші співчуття.

28-ий Відділ СУА, Ньюарк

В світлу пам'ять **бл.п. Василя Кучкуди**, чоловіка нашої дорогої основниці і довголітньої членки Відділу, складаємо на Фонд Олени Лотоцької 60.00 дол., в тому: — **по 10.00 дол.** — Надя Бігун, Зеня Воробець, Ольга Муссаковська, Слава Олесницька, Леся Падковська; **по 5.00 дол.** — Настуня Бохонок, Іванна Хамуляк. Дружині покійного висловлюємо найщиріші співчуття. **28-ий Відділ СУА, Ньюарк**

від Ольги Салук на святкування 25-ліття
 86-го Відділу ..... **25.00 дол.**

Разом: ..... **230.00 дол.**
 Досі вплинуло: ..... **86,066.00 дол.**
 Разом: ..... **86,296.00 дол.**

по 210.00 дол. — П. і С. Батки (62), М. Беневич (63), Я. Ганкевич (29), А. Дячун (22), Мері Фелак (99), Ірена Кліш (29), Дж. і А. Поручинські (98), В. і А. Раки (83), О. Стеранка (86), Лідія Ткачук (29), д-р А. Ярош (28), М. і Д. Ярославичі (29), 45-ий Відділ СУА;

по 205.00 дол. — Л. Медицька (33), М. і Г. Тицькі (47), 33-ій Відділ СУА;

по 200.00 дол. — І. Бабій (29), д-р Р. і Н. Бергенстоки (97), Г. Бобиляк (70), Таня Борас, Н.Дж., Ірена Глатка (29), І. Горбачук (49), д-р Марія Фішер-Слиш, Канада, Т. і Е. Гаврик (29), д-р А. і Х. Горчинські (29), д-р А. і І. Горчинські (29), П. Дармограй, Н.Дж., д-р В. і д-р Б. Децики, Кал. (86), д-р М. і І. Демуси (29), В. і У. Дячуки, Н.Дж., Д. Дикий (29), Ольга Калимон (29), В. і Л. Колодчини (76), Г. Костюк (11), Дарія Кошарич (через СУА в стр. ім. Х. Кононенко), Б. і А. Кравчуки (86), М. Куземська (43), д-р Л. і О. Кузьмаки (86), М. Лугова (70), Я. і З. Литвинишини (29), В. і Л. Магуни (001), Анна Маріані (34), В. Маркевич (11), В. Марушак, Н.Дж., Н. Мілянчик (93), Л. і О. Мурські (84), О. Муссаковська (28), П. і Т. Панкевичі (65), М. і Н. Пойди (43), д-р Александра Правак (97), "Самопоміч" Чикаго (29), М. і М. Сірі (004), А. Сокологорський (29), Р. і Г. Сосенки (84), Хор св. Михаїла (119), д-р Е. і Н. Стецьківи (49), Г. Стефанів (29), К. Ташук (86), Віра Трошук (29), Укр. Нац. Об'єднання, Монреаль, Укр. Фед. Кред. Рочестер (47), Дарія Витанович, Н.Дж., Василь Воронка, Н.Дж., Відділи СУА: 1-ий, 7-ий, 12-ий, 13-ий, 21-ий, 29-ий, 34-ий, 38-ий, 49-ий, 98-ий, 106-ий, 121-ий, Надія Хойнацька (84);

165.00 дол. — М. Смішкевич (86);

по 150.00 дол. — Н. і Л. Голинські (004), д-р Л. Стефанівська, Н.Дж.;

130.00 дол. — Оксана Рак (64);

125.00 дол. — Я. Букачевська (65);

120.00 дол. — 33-ій Відділ СУА;

110.00 дол. — В. Нагорняк (28), Надія Спас (98);

по 100.00 дол. — М. Андріюк, Конн., М. Барицький (49), Х. Борис (86), Д. Витвицька, Н.Й., М. Дранка (49), С. і З. Душенки (49), К. Гапій (86), д-р Ірена Гребеняк (99), І. Гринь (93), Неонілія Кліши, Філя., Я. Лапка (11), Д. Ленховський (СУАвст. ім. Х. Кононенко), Г. Лойко (004), мгр В. Михайлів (020), Оксана Салдит (49) Укр. Самоп. Кооператива Чикаго (29), М. Славич (СУАвст. ім. Х. Кононенко), З. Воробець (28);

55.00 дол., — Т. Дедю, Іл.;

по 50.00 дол. — Я. Головацький (70), О. Городиський (29), Х. Ковч (47), С. Любювич (через СУАвст. ім. Х. Кононенко), д-р В. Онуферко (78), Г. Шембель, Н.Й., Марія Юркевич (86), Я. Крижановська;

по 30.00 дол. — В. Легедза (86), Анна Поліщук (49);

по 25.00 дол. — Малвіна Коропей (009), Є. Ратич Н.Дж., І. Сигалів (86), 34-ий Відділ СУА;

по 20.00 дол. — Е. Блавацька, Філя., М. і І. Кливаки;

15.00 дол. — Ольга Захарів, Канада;

В тому через Відділ	кількість добродіїв	сума
1-ий	2	400.00
4-ий	4	700.00
5-ий	1	310.00
7-ий	2	600.00
9-ий	2	275.00
11-ий	4	760.00
12-ий	1	200.00
13-ий	2	460.00
20-ий	1	100.00
21-ий	3	950.00
22-ий	2	485.00
24-ий	1	220.00
28-ий	6	1,445.00
29-ий	26	5,265.00
32-ий	1	300.00
33-ий	3	750.00
34-ий	3	725.00
38-ий	1	200.00
43-ий	7	1,650.00
45-ий	1	210.00
47-ий	4	755.00
49-ий	9	1,280.00
57-ий	1	250.00
62-ий	1	210.00
63-ий	2	435.00
64-ий	4	5,600.00
65-ий	2	325.00
67-ий	1	220.00
70-ий	5	1,700.00
72-ий	2	650.00
74-ий	1	625.00
76-ий	4	1,000.00
78-ий	2	300.00
82-ий	2	625.00
83-ий	4	980
84-ий	6	1,500.00
86-ий	19	24,600.00
89-ий	2	350.00
90-ий	2	725.00
91-ий	2	600.00
93-ий	2	300.00
97-ий	1	200.00
98-ий	3	520.00
99-ий	4	1,145.00
104-ий	1	265.00
106-ий	1	200.00
119-ий	3	770.00
121-ий	1	220.00
СУАвстралії ім. Хариті Кононенко	6	1,094.16

Щиро дякуємо,

Анна Кравчук референтка стип. СУА
Орися Яцусь скарбничка комісії стип. СУА

Замість квітів на свіжу могилу нашої довголітньої приятельки **бл.п. Михайлини Січинської** жертвуємо **20.00 дол.** на Стипендійний Фонд СУА. **Модест і Ірена Кливаки.**

Замість квітів на свіжу могилу нашої членки **Наталки Сахно-Нюман** складаємо **200.00 дол.** на стипендію 12-го Відділу через Стипендійну акцію СУА і **10.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Родині висловлюємо глибоке співчуття. **Членство 12-го Відділу СУА, Клівленд, Огайо.**

В пам'ять моєї шкільної товаришки **Марії Гординської** складаю **25.00 дол.** на виховання священиків у Бразилії, через Стипендійну акцію СУА. Шановній родині Покійної висловлюю глибоке співчуття. **Мальвіна Коропей.**

Замість квітів на свіжу могилу шкільної товаришки д-р **Марії Коропецької Кінг** для дітей в Європі складають через Стипендійну акцію СУА: **50.00 дол. Ярослава Крижановська; по 25.00 дол. — Євгенія Ратич і Ірина Сигалів.**

*Митрополит Андрій Шептицький. Фото власність І. Мокривської. Друкується вперше.
Metropolitan Andriy Sheptytskyj.*

О. Г-Ка

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

В листопаді цього року минає 46 років від дня смерти Великого Митрополита Андрея Шептицького. Пам'ять про нього не канула в забуття, а навпаки, коли знову дозволено вільно відправляти Богослуження в українському католицькому соборі св. Юра у Львові, де він перебував і де спочиває, — вона ожила.

Митрополит Андрей походив з давнього багатого боярського роду, але зрікся всіх вигод заможного життя і вступив до монастиря ОО. Василіян, щоб жити скромно у злуці з Богом. Під час Першої світової війни відбув майже три роки московської неволі, тому його здоров'я (хворів від молодих літ) погіршилося і хвороба прив'язала його до крісла, в якому провів своє дальше життя.

Своє власне майно Митрополит Андрей віддавав рідному українському народові, з якого вийшов і який так щиро любив. У Львові уфундував народну лічницю, національний музей, українські церкви, школи й організації. Допомігав мистцям, незаможним студентам, науковцям. Дуже любив дітей і опікувався сиротами. Писав богословські книжки і праці.

Митрополит Андрей двічі відвідував греко-католиків у США, Канаді.

Докладав багато зусиль, щоб з'єднати Українську Православну Церкву з Католицькою. Кожна українська дитина повинна молитися разом зі своїми батьками, щоб цього великого українського патріота-мученика проголосили святим.

КРІС

У заранні Листопада
Піднімався княжий Львів.
Взяв Василько кріса радо
Неповторних, славних днів.

Маршував крізь стріли, крики,
Зі стрільцями — скільки міг,
Хоч важкий той кріс, великий,
Аж збивав Василька з ніг.

Не лякався в битві грізній,
Сам стріляв, як стало сил,
Хоч важкий той кріс залізний,
А такий малий — Василь.

Ніч насуплена, осіння,
Вітер жовте листя ніс...
Впав Василько на каміння,
Біля нього — вірний кріс.

Насувалася навала:
Сотні ворогів лихих.
На камінні щось лежало.
Глянув вітер і затих.

Вітер глянув і полинув
І зі Львова вістку ніс,
Що така мала дитина,
А такий великий кріс!

ВОСЕНИ

О. Кобець

Ти чого зажурена,
Яблунько, сьогодні?
"Бо земля нахмурена,
Бо вітри холодні..."

Сонце заховалося
За густою млою,
Вранці й не віталосся
Зо мною малою...

А я хочу в піжмурки
З сонцем забавляться,
Сяйвом його тішитись,
В золоті купатись..."

Не журись ні стілецьки,
Сонце ж на прощання
Вбрало твої гілочки
В золоте убрання.

Не журись: схилися тільки
Над ставок, над воду,
Глянь на своє листячко,
Глянь на свою вроду:

Знай: хоч небо хмариться,
Вітер хоч і лютий, —
Бог нам не забариться
Знов весну вернути.

Будеш ти пишатися
Знов рожевим цвітом,
З сонечком вітатися
Радісним привітом.

Не журись ні крапельки,
Не впадай у скруту...
І озвалась яблунька:
"Ну, то я не буду!..."

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

СВ.П. ГАЛИНА СТЕЦІВ

28 квітня ц.р. наша громада відпровадила на вічний спочинок чільну громадську діячку Галину Стеців. Масова участь громадянства в похоронних відправах з усіх поселень Сан Франціско вказувала на небуденну величну маніфестацію людських почувань з приводу втрати видатної та шанобливої особи. Шанували ми Галину Стеців за її стійке патріотичне ставлення до всіх громадських справ, за її зрілу поведінку у вирішуванні їх, за особливу виrozumілість у релігійних почуваннях і за її рівноправне трактування усіх, без огляду на освіту. Вирізнялася вона з-поміж нас усіх своєю активністю у громаді і церкві та щирою гостинністю. Її дім був відкритий для різних громадських нарад.

Народилася Галя 14 липня 1925 р. в Дніпропетровську в родині інж. Якова Струка і Тетяни Тонконіс. Її дитячі роки формувалися в найжорстокіший період сталінського насилля — голодомору. Навчаючись в середній школі, вивчала теж і гру на фортепіані. Після закінчення десятирічки продовжувала освіту в консерваторії. Зі спалахом Другої світової війни й окупацією України німцями пережила з родиною суворі, пригнічуючі часи, що своїм змістом і трагічними наслідками нагадували голодомор. Місто було позбавлене нормальної доставки харчів, бо ізольовані колгоспи опинилися під контролем німців і постачали свої продукти для армії. "Як мій батько промишляв і як врятував нас від смерті, й досі не могу зрозуміти", — часто згадувала вона у розмові зі мною. Тому що промислові підприємства не працювали, батько перейшов на працю до шкільництва і став шкільним ін-

спектором. Зазнаючи великих жертв і невдач на фронті, німецька армія поступово залишала українські землі і відступала на захід. Після втрати Дніпропетровська родина вирушила в далеку мандрівку і згодом дісталася до Львова. Хоч і під німецькою окупацією, жити там стало краще. Ними заопікувався Український Допомоговий Комітет, який примістив їх в домі родини Стецівих, а батькові дав працю у Маслосоюзі. В домі Стецівих 20-річна Галя познайомилася зі студентом медицини Богданом. Після року перебування у Львові, під тиском наступаючої радянської армії, родина Струків знову помандрувала на Захід. Залишаючи рідні землі, Галя одружилася

з Богданом 25 липня 1944 р. Серед дуже тяжких, небезпечних пригод і частого бомбардування залізничних станцій молоде подружжя зупинилося у Відні, де Галя стала працювати медсестрою у шпиталі. Однак це був тільки короткий перепочинок, бо радянська армія оточила Відень і молоде подружжя виїхало до Інсбруку, де Богдан продовжував медичні студії.

Виїхавши у 1949 р. до Америки, подружжя осіло у Філядельфії. По перших роках важкої фізичної праці обоє вирішили набутися нову професію. Галя поступила на студії до Джеферсон медікал коледжу, обравши головним предметом цитологію, а Богдан — у Пенсильванський університет і після його закінчення став біохеміком. Переїхавши до Пало Алто в Каліфорнії, Галя поринула у вир громадського і товариського життя. Висока, струнка, синьоока, мила, ніжна і палка говоруха — ці прикмети з'єднали її з багатьма приятелями і заклали підвалини під будову жіночої організації, однієї з найкращих і найактивніших у нашій громаді. Ініціативна група Галини оснувала в 1971 році Відділ Союзу Українок, а її обрали першою головою. Від того часу аж до смерті Галя була в проводі цієї організації, виконуючи різні функції.

Померла Галя Стеців ще в молодому віці в наслідок важкої невиліковної недуги. Залишила покійна мужа Богдана, доню Оленку, сина Олега і брата з родиною. Зі сльозами в очах попрощала покійну Оля Келлі. Громада вшанувала її пам'ять пожертвами на різні установи.

Ярослава Оренчук

У вівторок 29 травня ц.р., відійшла у вічність довголітня членка 64-го Відділу СУА в Нью-Йорку бл.п. Софія Пятляр.

Покійна була обов'язковою і доброю членкою Відділу та протоколярною секретаркою його Управи.

Жаль було, коли Софія повідоми-

ла Управу, що переноситься на Фльориду, але хотіла залишитися далі членкою Відділу. Багато членок приїздило на відпочинок на Фльориду і таки першого року Соня запросила нас до свого дому. Ми раділи, побачивши її веселою та вдоволеною. Але недовго довелося їй спокійно жити у

теплому і соняшному кліматі, бо стала жертвою страшної і невилікованої недуги, яка скоротила їй життя.

Нехай спокійно спочиває у чужій землі та хай сниться про її вільний Львів!

Вічна їй пам'ять!

Управа Відділу

Від Редакції

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди а не погляди редакції. Редакція не буде містити невічливих образливих для когонебудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

Редакція приймає за домовленням тел: (212) 674-5508. Адміністрація (212) 533-4646.
Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

4-Й ВІДДІЛ СУА, НЬЮ-БРАНСВІК, НЬЮ-ДЖЕРЗІ

Річні загальні збори 4-го Відділу СУА в Нью-Брансвіку, Нью-Джерзі, відбулися 6 квітня 1990 р. Предсідницею зборів була Люба Сіра, секретарювала Люба Більовщук.

Вибрано Управу на 1990 рік в такому складі: голова — Тирса Павляк, заступниця — Люба Сіра, секретарка протоколярна — Ока Грицак, секретарка кореспонденційна — Христя Храплива, скарбничка — Люба Никифорок.

Референтки: Організаційна — Лариса Голинська, культурно-освітня — Оксана Бокало, музейно-мистецька — Марійка Геча, суспільної опіки і стипендій — Галя Ратич, пресова україномовна — Люба Більовщук, пресова англійськомовна — Кеті Хома.

Контрольна Комісія: голова — Віра Старух,
члени — Ліна Хромовська і Люба Більовщук.

Люба Більовщук,
пресова референтка

82-Й ВІДДІЛ СУА М. НЬЮ-ЙОРК

Річні загальні збори 82-го Відділу СУА в Нью-Йорку відбулися 27-го січня ц.р.

Окружну Управу репрезентувала Христина Навроцька. До президії увійшли: Олександра Кіршак — голова та Надія Попель — секретарка.

Управу вибрано в такому складі: Іванна Клим — голова, Ірина Іванчишин — заступниця голови, Олександра Кіршак — протоколярна секретарка, Надія Попель — скарбничка.

Референтки: Юлія Криса — організаційна, Софія Раковська — суспільної опіки і стипендійна, Ольга Гірна — музейна, Ірина Іванчишин — культурно-освітня, Мирослава Мирошниченко — пресова, Емілія Балабан, Анна Стахів,

Ольга Фенчен — господарські.

Контрольна Комісія: Наталія Канюга, Олена Смулка,
Ольга Кекіш.

Мирослава Мирошниченко,
пресова референтка

77-Й ВІДДІЛ СУА ІМ. АЛЛИ ГОРСЬКОЇ В ЧІКАГО

Річні загальні збори 77-го Відділу СУА в Чикаго відбулися 1-го квітня ц.р.

Окружну Управу репрезентувала голова Анастасія Хариш. До президії увійшли: Оксана Тимс — голова, Валентина Скороход-Хома — секретарка.

Управу вибрано в такому складі: Валентина Косогор — голова, Текля Смаль — заступниця голови, Валентина Скороход-Хома — протоколярна секретарка, Неля Бриджман — кореспонденційна, Віра Черкавська — заступниця секретарки, Віра Хамів — скарбничка.

Референтки: Ліда Полюхович — організаційна, Неля Бриджман — пресова, Оксана Тимс — культурно-освітня, Віра Черкавська — суспільної опіки, Олена Карнаух, Олександра Ткаченко і Катерина Демчук — господарські.

Контрольна Комісія: Лідія Отрошко — голова, Анна Мішалова — член.

Неля Бриджман,
кореспонденційна секретарка

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$20.00, half year \$10.00, single copy \$2.00.
COUNTRIES OTHER THAN U.S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 20.00 American dollars.

ПЕРЕДПЛАТА В США: річна... 20.00 дол., піврічна 10.00 дол. Поодинокое число 2.00 дол.

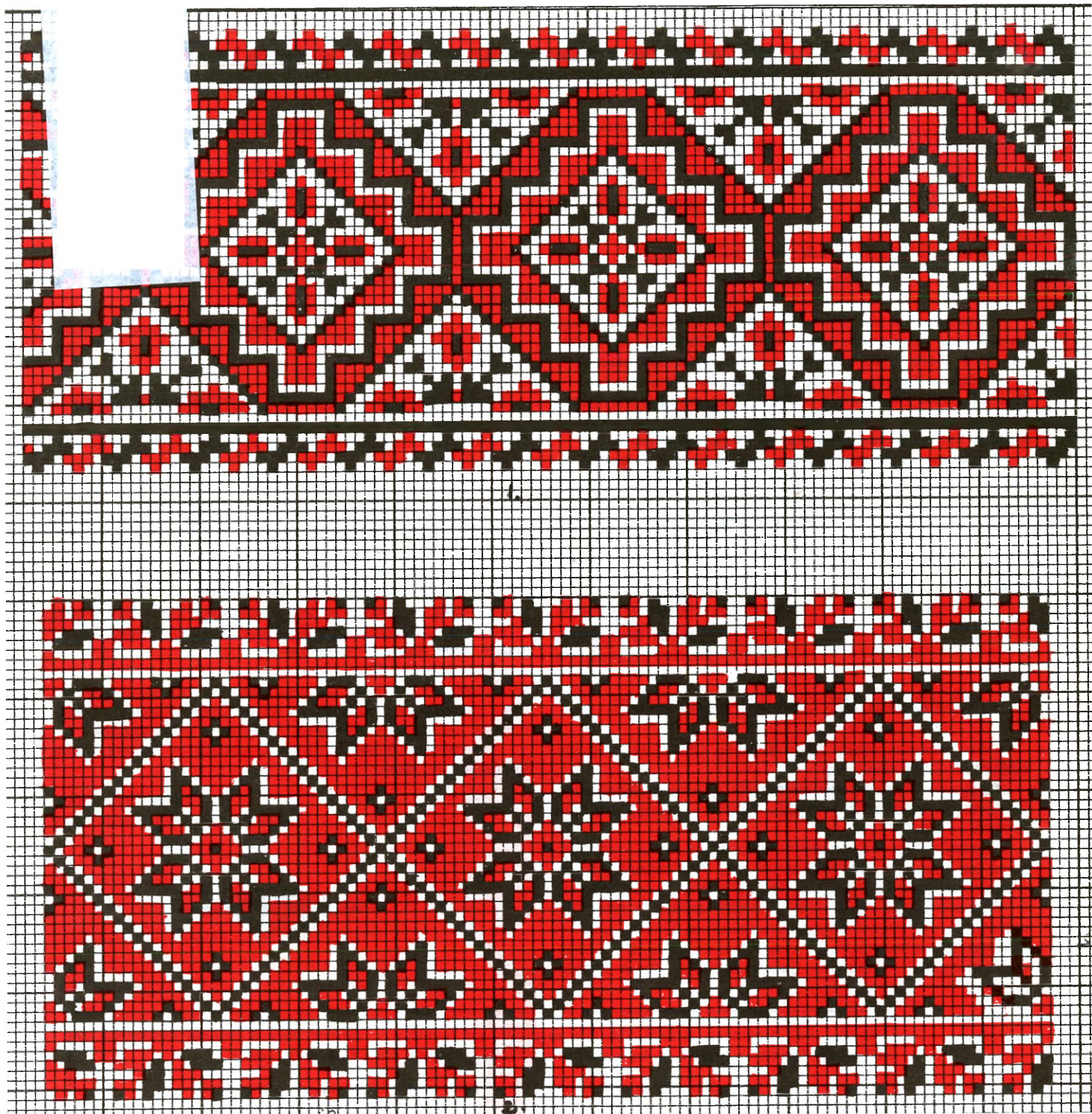
КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїх валютах, в сумі яка дорівнює вартості 20.00 американських доларів.

©Copyright 1990 Ukrainian Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
FAX (201) 772-1963

Волинські взори із збірки о. д-ра Юрія Шумовського. Власність У.М. в Нью-Йорку. 1-ий. Бракує опису й інформації про призначення взору. 2-ий. Вставка жіночої сорочки, село Мирогоща, повіт Дубно. Перша половина ХХ ст. Вплив Галичини. Вишивати чорними та червоними нитками Д.М.С. ч. 321. Рисувала Ольга Трачук.

Designs from Volyn'. From the Jurij Shumovsky collection. Property of The Ukrainian Museum in New York City. No information is available about this design. Insert of a woman's shirt from the village of Myrohoshcha, Dubno County. First half of the XX century. Embroider with black and red thread, D.M.C. #321. Drawing by Olha Trachuk.